

Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Gołańcz za rok 2013

Zamawiający:

Gmina Gołańcz
Urząd Miasta i Gminy w Gołańczy
ul. dr Piotra Kowalika 2
62-130 Gołańcz

Wykonawca:

Green Key
ul. Nowy Świat 10a/15
60 - 583 Poznań
www.greenkey.pl

Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Gołańcz za rok 2013

Kierownik projektu:

mgr Joanna Masiota-Tomaszewska

Autorzy opracowania:

mgr Joanna Masiota-Tomaszewska
mgr Wojciech Pająk
mgr Joanna Walkowiak

Kwiecień, 2014 r.

SPIS TREŚCI

I.	WSTĘP.....	7
II.	GENEZA NOWELIZACJI USTAWY O UTRZYMANIU CZYSTOŚCI I PORZĄDKU W GMINACH	7
	2.1. NOWELIZACJA USTAWY Z DNIA 25.01.2013 r.	9
	2.2. USTAWOWE ZADANIA SAMORZĄDÓW W NOWYM SYSTEMIE GOSPODAROWANIA ODPADAMI KOMUNALNYMI	11
III.	KONTROWERSJE WOKÓŁ USTAWY O UTRZYMANIU CZYSTOŚCI I PORZĄDKU W GMINACH.....	12
IV.	WYROK TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO.....	15
V.	PROJEKT NOWELIZACJI USTAWY O UTRZYMANIU CZYSTOŚCI I PORZĄDKU W GMINACH.....	17
VI.	DZIAŁANIA GMINY GOŁAŃCZ ZWIĄZANE Z WDRAŻANIEM NOWEGO SYSTEMU GOSPODAROWANIA ODPADAMI KOMUNALNYMI	21
	6.1. PODEJMOWANIE UCHWAŁ PRZEZ RADĘ MIASTA I GMINY GOŁAŃCZ	21
	6.1.1. Uchwała w sprawie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy	21
	6.1.2. Uchwała w sprawie metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz stawki opłaty	22
	6.1.3. Uchwała w sprawie terminu, częstotliwości i trybu uiszczenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.....	23
	6.1.4. Uchwała w sprawie wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, składanej przez właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy.....	23
	6.1.5. Uchwała w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów w zamian za uiszczonej przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi	24
	6.1.6. Uchwała w sprawie określenia wymagań, jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia na opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych	24
	6.2. PRZETARG NA ODBIERANIE I ZAGOSPODAROWANIE ODPADÓW KOMUNALNYCH Z TERENU MIASTA I GMINY GOŁAŃCZ	25
	6.3. ORGANIZACJA PUNKTU SELEKTYWNEGO ZBIERANIA ODPADÓW KOMUNALNYCH (PSZOK) NA TERENIE MIASTA I GMINY GOŁAŃCZ	26
	6.4. SPORZĄDZANIE ROCZNEGO SPRAWOZDANIA Z REALIZACJI ZADAŃ Z ZAKRESU GOSPODAROWANIA ODPADAMI KOMUNALNYMI	27
	6.5. PROWADZENIE DZIAŁAŃ INFORMACYJNYCH I EDUKACYJNYCH.....	28
VII.	GMINA GOŁAŃCZ W I REGIONIE GOSPODARKI ODPADAMI KOMUNALNYMI	30
VIII.	ILOŚCIOWE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA NOWEGO SYSTEMU GOSPODAROWANIA ODPADAMI KOMUNALNYMI MIASTA I GMINY GOŁAŃCZ – EFEKTYWNOŚĆ NOWEGO SYSTEMU	32
	8.1. WSKAŹNIKI MONITOROWANIA NOWEGO SYSTEMU GOSPODAROWANIA ODPADAMI KOMUNALNYMI	33
	8.2. OSIĄGNIĘTE PRZEZ MIASTO I GMINĘ GOŁAŃCZ POZIOMY EKOLOGICZNE W 2013 R – ROCZNE SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI ZADAŃ Z ZAKRESU GOSPODAROWANIA ODPADAMI KOMUNALNYMI	36
IX.	WNIOSKI I ZALECENIA DLA MIASTA I GMINY GOŁAŃCZ.....	45
	9.1. ZALECENIA DOTYCZĄCE EGZEKUCJI OPŁAT ZA GOSPODAROWANIE ODPADAMI KOMUNALNYMI	45

9.2.	ZALECENIE DOTYCZĄCE SELEKTYWNEGO ZBIERANIA ODPADÓW KOMUNALNYCH – OBOWIĄZEK NIE WYBÓR	46
9.3.	ZALECENIE PODJĘCIA UCHWAŁY W SPRAWIE OKREŚLENIA GÓRNYCH STAWEK OPŁAT PONOSZONYCH PRZEZ WŁAŚCICIELI NIERUCHOMOŚCI, KTÓRZY NIE SĄ OBOWIĄZANI DO PONOSZENIA OPŁAT ZA GOSPODAROWANIE ODPADAMI KOMUNALNYMI NA RZECZ GMINY, ZA USŁUGI W ZAKRESIE ODBIERANIA ODPADÓW KOMUNALNYCH ORAZ OPRÓŻNIANIA ZBIORNIKÓW BEZODPŁYWOWYCH I TRANSPORTU NIECZYSTOŚCI CIEKŁYCH	48
9.4.	ZALECENIE POBIERANIA OPŁAT ZA GOSPODAROWANIE ODPADAMI KOMUNALNYMI W DRODZE INKASA	50
9.5.	ZALECENIE PODJĘCIA UCHWAŁY W SPRAWIE DODATKOWYCH USŁUG	52
9.6.	ZALECENIE OGŁOSZENIA JEDNOLITEGO TEKSTU REGULAMINU UTRZYMANIA CZYSTOŚCI I PORZĄDKU NA TERENIE MIASTA I GMINY GOŁAŃCZ	53
9.7.	ZALECENIE USTALENIA NIŻSZYCH STAWEK OPŁATY ZA GOSPODAROWANIE ODPADAMI KOMUNALNYMI DLA RODZIN WIELODZIELNYCH	55
9.8.	ZALECENIA DOTYCZĄCE PRZETARGU NA ODBIERANIE I ZAGOSPODAROWANIE ODPADÓW KOMUNALNYCH	57
9.9.	ZALECENIE WŁĄCZENIA DO SYSTEMU GOSPODAROWANIA ODPADAMI KOMUNALNYMI NIERUCHOMOŚCI NIEZAMIESZKAŁYCH	57
9.10.	ZALECENIA DOTYCZĄCE PROWADZENIA KAMPANII EDUKACYJNYCH Z ZAKRESU GOSPODAROWANIA ODPADAMI KOMUNALNYMI	59
9.11.	ZALECENIE SPORZĄDZENIA WZORU DEKLARACJI O WYSOKOŚCI OPŁATY ZA GOSPODAROWANIE ODPADAMI KOMUNALNYMI W FORMIE INTERAKTYWNEGO FORMULARZA	60
X.	PODSUMOWANIE	61
	WYKORZYSTANE MATERIAŁY I OPRACOWANIA	63
	SPIS TABEL	64
	SPIS RYCIN	64
	SPIS WYKRESÓW	64

Oznaczenia skrótów:

- PSZOK – punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych;
- RIPOK – regionalna instalacja przetwarzania odpadów komunalnych;
- MBP – mechaniczno – biologiczne przetwarzanie zmieszanych odpadów komunalnych;
- SIWZ – specyfikacja istotnych warunków zamówienia;
- KPGO 2014 – Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2014;
- TK – Trybunał Konstytucyjny;
- WIOŚ – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska.

I. WSTĘP

Znowelizowana ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2013 r. poz. 1399 ze zm.) ma za zadanie uporządkować dotychczasowy system gospodarowania odpadami komunalnymi, objąć systemem zbierania odpadów komunalnych wszystkie rodzaje podmiotów je wytwarzających oraz zwiększyć poziom recyklingu i odzysku odpadów zbieranych selektywnie. Jej celem jest również zwiększenie liczby nowoczesnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych, ustanowienie jednolitych zasad finansowania odbierania i zagospodarowania odpadów komunalnych na terenie całego kraju, wprowadzenie odpowiedniego sposobu monitorowania postępowania z odpadami komunalnymi oraz rekultywacja składowisk odpadów.

Nowelizacja diametralnie zmienia cały system gospodarowania odpadami komunalnymi od firm zajmujących się odbieraniem odpadów komunalnych przez samorządy, aż do mieszkańców.

Jak każda rewolucja, tak i „rewolucja śmieciowa” niesie ze sobą szereg problemów dla pojedynczych mieszkańców (wzrost cen!), spółdzielni mieszkaniowych (egzekucja opłat od mieszkańców), samorządów (duża ilość nowych trudnych zadań związanych z organizacją nowego systemu zarządzania odpadami - tym bardziej trudnych przez niedoskonałości ustawy) do podmiotów odbierających odpady komunalne (eliminacja z rynku odpadowego).

Celem niniejszego opracowania jest dokonanie analizy stanu wyjściowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi Gminy Gołańcz oraz wskazanie wytycznych i zaleceń na przyszłość dla usprawnienia warunków gospodarowania odpadami komunalnymi.

Należy mieć nadzieję, że wszystkie wysiłki włożone w realizację zadań związanych z gospodarką odpadami komunalnymi doprowadzą do polepszenia jakości środowiska Gminy Gołańcz.

II. GENEZA NOWELIZACJI USTAWY O UTRZYMANIU CZYSTOŚCI I PORZĄDKU W GMINACH

Ustawa z dnia 1 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw wynika ze zobowiązań unijnych Polski w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, a w szczególności z:

- dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy (tzw. dyrektywa ramowa o odpadach),
- dyrektywy Rady 1999/31/WE z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie składowania odpadów (tzw. dyrektywa składowiskowa).

Wybrane wymagania dyrektywy ramowej o odpadach:

- zapobieganie powstawaniu odpadów (możliwość ustanowienia celów na poziomie UE w 2014 r.),

- opracowanie i wdrożenie planów gospodarki odpadami i programów zapobiegania powstawaniu odpadów (uwzględnienie hierarchii postępowania z odpadami – traktowanie odpadów jako zasobów),
- selektywne zbieranie odpadów, co najmniej papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła – jako podstawowego warunku zapewnienia wysokiej jakości recyklingu,
- osiągnięcie celów w zakresie przygotowania do ponownego użycia i recyklingu co najmniej 4 frakcji odpadów (papier, tworzywa sztuczne, szkło, metal) pochodzących z gospodarstw domowych (w 2020 r. – 50 %),
- bioodpady – promowanie ich selektywnego zbierania i odpowiedniego przetwarzania.

Wybrane wymagania dyrektywy składowiskowej:

- pojawienie się definicji pojęcia „*odpady komunalne*”,
- opracowanie i wdrożenie strategii redukcji składowania odpadów ulegających biodegradacji,
- osiągnięcie celów w zakresie redukcji składowania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (dla Polski: 2010 r., 2013 r. i 2020 r. – dopuszczone do składowania nie więcej niż odpowiednio 75 %, 50 % i 35 % odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wytworzonych w 1995 r.),
- wprowadzenie zakazu składowania niektórych rodzajów odpadów (w tym odpadów niespełniających kryteriów dopuszczania do składowania),
- wprowadzenie wymogów dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji, zamknięcia i monitorowania składowisk odpadów.

Głównym powodem podjęcia prac nad nowelizacją ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach była konieczność transpozycji prawa europejskiego. Ramowa dyrektywa o odpadach weszła w życie w grudniu 2008 r., ale państwa miały czas na wprowadzenie niezbędnych przepisów „ustawowych, wykonawczych i administracyjnych” do 12 grudnia 2010 r.

Uzasadniona opinia wykazująca brak transpozycji została Polsce dostarczona 16 czerwca 2011 r. W związku z tym 26 czerwca 2012 r. została wniesiona przez Komisję Europejską przeciwko Polsce skarga do Trybunału Sprawiedliwości (sprawa C-308/12). Komisja Europejska zażądała:

- stwierdzenia, że nie przyjmując wszystkich przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych niezbędnych do transpozycji dyrektywy 2008/98/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylającą niektóre dyrektywy, i w każdym razie nie powiadamiając Komisji o takich przepisach, Rzeczpospolita Polska uchybiła zobowiązaniom ciążącym na niej na mocy art. 40 ust. 1 tejże dyrektywy;
- nałożenia na Rzeczpospolitą Polskę zgodnie z art. 260 ust. 3 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej okresowej kary pieniężnej za uchybienie obowiązkowi poinformowania o środkach transpozycji dyrektywy 2008/98/WE o dziennej stawce w wysokości 67314,24 euro naliczanej od dnia ogłoszenia wyroku w niniejszej sprawie;
- obciążenie Rzeczypospolitej Polskiej kosztami postępowania.

Przyjęcie nowelizacji ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, a także ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. 2013 poz. 21 ze zm.) oznacza, że kara ta już Polsce nie grozi.

Jednakże pozostałe kary dobowe jakie na Polskę może nałożyć Europejski Trybunał Sprawiedliwości, dotyczące osiągnięcia wymaganych poziomów ograniczenia składowania bioodpadów oraz osiągnięcia odpowiednich poziomów recyklingu, już jak najbardziej są groźbą realną. Szczególnie kara dotycząca ograniczenia składowania bioodpadów. Należy przypomnieć, że okresy przystosowawcze zostały zapisane w Dyrektywie Rady 1999/31/WE z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie składowania odpadów. W zgodzie z zapisanym w Dyrektywie harmonogramem Polska zobligowana jest do ograniczania ilości odpadów biodegradowalnych deponowanych na składowiskach w trzech okresach :

- do 75 % wagi ilości odpadów biodegradowalnych z roku 1995 r. do 16.07.2010 r.,
- do 50 % wagi ilości odpadów biodegradowalnych z roku 1995 r. do 16.07.2013 r.,
- do 35 % wagi ilości odpadów biodegradowalnych z roku 1995 r. do 16.07.2020 r.

W lipcu 2010 r. zakończył się pierwszy etap przystosowawczy. Niestety zakładany poziom nie został osiągnięty przez Polskę. W konsekwencji Komisja Europejska może wydać opinię, w której wskaże Rządowi Polski uchybienia i wyda zalecenia, dotyczące działań, które należy podjąć, aby je usunąć. Jeśli nie zostaną one zrealizowane, wówczas Komisja będzie mogła zwrócić się do Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości z wnioskiem o nałożenie w drodze rozprawy sądowej na nasz kraj kary dobowej lub/i jednorazowej kary ryczałtowej. Sam fakt naruszenia przez państwo członkowskie zobowiązań wynikających z porządku prawnego Unii Europejskiej nie pociąga za sobą (natychmiast i automatycznie) nałożenia okresowej kary finansowej czy też kary ryczałtowej. Pierwszym etapem w takich sytuacjach jest wyrok Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, stwierdzający winę państwa członkowskiego i wzywający do uregulowania sytuacji. Dopiero w przypadku, gdy dane państwo uchyli się od zastosowania do wyroku ETS, nakładana jest na nie kara o wymiarze pieniężnym.

Drugi okres przystosowawczy minął 16.07.2013 r., a zakładany poziom również nie został osiągnięty przez Polskę. Jeśli Komisja Europejska uzna, że ma już dość czekania na Polskę, przeprowadzi postępowanie i wyznaczy karę. Już dziś jej wysokość wynosi blisko 200 mln euro...

2.1. NOWELIZACJA USTAWY Z DNIA 25.01.2013 r.

Nowy system gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Polski reguluje nowelizacja ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach z dnia 01.07.2011 r. Wielu ekspertów zajmujących się rynkiem odpadowym twierdziło, że dla twórców nowelizacji ważniejsze było wykazanie samej intencji szybkiego wdrożenia ustawy w celu zwiększenia szans na uniknięcie ewentualnych kar dobowych, niż stworzenie dobrego prawa. Podejście takie było obarczone ryzykiem rychłej konieczności nowelizowania ustawy, jeszcze zanim wejdzie ona w życie.

Zgodnie z tymi przewidywaniami w Dzienniku Ustaw z dn. 19.02.2013 r., poz. 228, opublikowano ustawę z dnia 25 stycznia 2013 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Zmiany w przepisach zaczęły obowiązywać od dnia 5 marca 2013 r.

Przede wszystkim ponowna nowelizacja miała na celu wprowadzenie rozwiązań umożliwiających gminom racjonalną i elastyczną politykę w zakresie ustalania opłat za odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i gospodarowania tymi odpadami.

Poniżej przedstawiono wszystkie zmiany wynikające z nowelizacji ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach z 2013 r.

Art. 5 ust. 1 pkt 1 stanowił, iż wyposażenie nieruchomości w pojemniki służące do zbierania odpadów komunalnych oraz ich utrzymywanie w odpowiednim stanie jest obowiązkiem właściciela nieruchomości. Regulacja ta uniemożliwiała gminom podjęcie stosownych rozstrzygnięć w przypadku chęci przejęcia przez nie tego obowiązku wraz z finansowaniem takiego przedsięwzięcia w ramach kosztów odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości. Zmiana zawarta w art. 1 pkt 1 ustawy o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach z dnia 25 stycznia 2013 r. umożliwia gminom, na mocy uchwały rady gminy, przejęcie wskazanych powyżej obowiązków. Ustawodawca podkreślał, iż tego typu rozwiązania będą dodatkowym bodźcem zachęcającym mieszkańców do selektywnego zbierania odpadów.

Zmiana **art. 6r o ust. 2a** wprowadziła możliwość finansowania przez gminy z opłat pobranych za gospodarowanie odpadami komunalnymi wyposażania nieruchomości w pojemniki, a także worki do zbierania odpadów komunalnych oraz utrzymywanie ich w należytych stanie.

Zmiana w **art. 6j** ustawy ma na celu umożliwienie gminom wyboru różnych metod ustalania opłat dla poszczególnych części obszaru gmin (np. części wyposażonej w wodociąg - według zużycia wody, natomiast co do pozostałego obszaru - według innej metody). Dotychczas obowiązujące przepisy pozwalały na wybór jednolitej metody na całym obszarze gminy. Uregulowanie takie spotkało się z krytyką ze strony samorządów, które oceniały je jako rozwiązanie niepozwalające na elastyczne podejście do wyboru metody dostosowanej do warunków występujących w poszczególnych częściach terenu gminy.

Art. 6j ust. 5 nowelizowanej ustawy pozwalał radzie gminy wybrać jedną z metod ustalania opłaty dla nieruchomości o charakterze mieszanym. Jedną z tych wskazanych metod jest ustalanie opłaty w zależności od powierzchni lokalu mieszkalnego, co nie może mieć zastosowania przy prowadzeniu działalności. Projektowana zmiana umożliwi stosowanie tej metody w przypadku nieruchomości o charakterze mieszanym, z tym iż zamiast powierzchni mieszkalnej w przypadku działalności opłata będzie mogła być ustalana z uwzględnieniem powierzchni użytkowej lokalu.

Zmiany w **art. 6k** stanowią konsekwencję zmian w art. 6j. Ponadto w art. 6k dodano ust. 4, który mówi, iż rada gminy może różnicować stawki opłat, wprowadzać zwolnienia przedmiotowe, ustanawiać dopłaty dla właścicieli nieruchomości.

Poprawka **art. 6l** poprzez wprowadzenie możliwości poboru opłaty w drodze inkasa, ułatwi gminom egzekwowanie opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, a właścicielom nieruchomości ułatwi jej uiszczenie.

Zmiany w **art. 6m i 6n** ułatwią wykonanie obowiązku składania deklaracji poprzez wprowadzenie możliwości składania e-deklaracji.

W przypadku większości gmin, w zakresie należności pieniężnych, w tym z tytułu podatków i opłat, dla których organ gminy jest właściwy do ich ustalenia lub określania i pobierania, organem egzekucyjnym jest naczelnik urzędu skarbowego. Oznacza to, że w takim przypadku organ gminy musi wystawić tytuł wykonawczy, zaś w postępowaniu egzekucyjnym prowadzonym przez właściwego naczelnika urzędu skarbowego uczestniczy jako wierzyciel. Dodanie **art. 6qa** ma ułatwić gminom egzekucję należności pieniężnych z tytułu opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, o której mowa w ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, poprzez nadanie wójtowi, burmistrzowi, prezydentowi miasta uprawnień organu egzekucyjnego.

Zmiana **art. 6r ust. 1a** przesądza, iż opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi stanowią, a nie jak dotychczas mogą stanowić, dochód związku międzygminnego, w przypadku przejęcia przez ten związek zadań gmin w zakresie zapewniania utrzymania czystości i porządku.

Natomiast wprowadzany **ust. 2a w art. 6r** zawiera regulację analogiczną do przyjętej w dodawanym art. 6qa. Przepis ten stanowi, iż organem egzekucyjnym jest zarząd związku międzygminnego w stosunku do opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi, w przypadku przejęcia przez związek gminny zadań, o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu porządku i czystości w gminach.

2.2. USTAWOWE ZADANIA SAMORZĄDÓW W NOWYM SYSTEMIE GOSPODAROWANIA ODPADAMI KOMUNALNYMI

Według ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2013 r. poz. 1399 ze zm.) samorządy są zobowiązane do następujących zadań w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi:

1. Organizacja przetargów na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości albo przetarg na odbieranie i zagospodarowanie tych odpadów (sporządzenie SIWZ, podział gminy na sektory – fakultatywne).
2. Ustalenie opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi (wybór metody naliczania, opracowanie wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, egzekucja opłat, wydawanie decyzji itp.).
3. Sporządzanie rocznych sprawozdań do Marszałka województwa i WIOŚ z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi.
4. Prowadzenie kontroli przestrzegania i stosowania przepisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.
5. Opracowanie nowego regulaminu utrzymania czystości i porządku dostosowanego do zmian prawnych wynikających z nowelizacji ustawy.
6. Osiągnięcie wymaganych ustawą określonych poziomów ekologicznych (ograniczenie składowania odpadów biodegradowalnych; osiągnięcie określonych poziomów recyklingu).
7. Przeprowadzenie corocznych analiz stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy, w celu weryfikacji możliwości organizacyjnych i technicznych.
8. Prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi.
9. Prowadzenie rejestru działalności regulowanej w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości.
10. Tworzenie warunków do wykonywania prac związanych z utrzymaniem czystości i porządku na terenie gminy lub zapewnienie wykonania tych prac przez tworzenie odpowiednich jednostek organizacyjnych.
11. Zapewnienie budowy, utrzymania i eksploatacji własnych lub wspólnych z innymi gminami:
 - a) regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych,
 - b) stacji zlewnych, w przypadku gdy podłączenie wszystkich nieruchomości do sieci kanalizacyjnej jest niemożliwe lub powoduje nadmierne koszty,

- c) instalacji i urządzeń do zbierania, transportu i unieszkodliwiania zwłok zwierzęcych lub ich części,
 - d) szaletów publicznych.
12. Objęcie wszystkich właścicieli nieruchomości na terenie gminy systemem gospodarowania odpadami komunalnymi (objęcie system nieruchomości zamieszkałych jest obowiązkowe, natomiast nieruchomości niezamieszkałych fakultatywne).
 13. Prowadzenie nadzoru nad gospodarowaniem odpadami komunalnymi, w tym realizacja zadań powierzonych podmiotom odbierającym odpady komunalne od właścicieli nieruchomości.
 14. Wdrożenie selektywnego zbierania odpadów komunalnych obejmujące co najmniej następujące frakcje odpadów:
 - a) papieru,
 - b) metalu,
 - c) tworzywa sztucznego,
 - d) szkła i opakowań wielomateriałowych,
 - e) odpadów komunalnych ulegających biodegradacji.
 15. Tworzenie punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych w sposób zapewniający łatwy dostęp dla wszystkich mieszkańców gminy, w tym wskazanie miejsc, w których mogą być prowadzone zbiórki zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pochodzącego z gospodarstw domowych.
 16. Zapobieganie zanieczyszczaniu ulic, placów i terenów otwartych, w szczególności przez: zbieranie i pozbywanie się błota, śniegu, lodu oraz innych zanieczyszczeń uprzągniętych z chodników przez właścicieli nieruchomości oraz odpadów zgromadzonych w przeznaczonych do tego celu pojemnikach ustawionych na chodniku.
 17. Utrzymywanie czystości i porządku na przystankach komunikacyjnych, których właścicielem lub zarządzającym jest gmina oraz które są położone na jej obszarze przy drogach publicznych bez względu na kategorię tych dróg.

III. KONTROWERSJE WOKÓŁ USTAWY O UTRZYMANIU CZYSTOŚCI I PORZĄDKU W GMINACH

Nowelizacje ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach prowadzą do zwrócenia sektorowi publicznemu kontroli nad rynkiem odpadowym w celu wypełnienia zobowiązań Polski dotyczących ograniczenia składowania bioodpadów oraz zwiększenia poziomów recyklingu, których sektor prywatny nie był w stanie lub nie chciał wypełnić. Proponowane przepisy są krokiem we właściwą stronę, jednak wymagają istotnego poprawienia w związku z licznymi ułomnościami oraz kontrowersjami, jakie wzbudzają.

Aby osiągnąć wymagane przez Unię Europejską poziomy ekologiczne Minister Środowiska wydał następujące rozporządzenia:

- w sprawie poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania oraz sposobu obliczania poziomu ograniczania masy tych odpadów, oraz
- w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych.

Niestety, choć wymienione powyżej akty normatywne są jednymi z najważniejszych elementów nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, zawierają wiele błędów, a przez to sprawiają wrażenie, że nie zostały dobrze przemyślane przez Ministerstwo Środowiska oraz zostały stworzone w zbyt dużym pośpiechu.

Już przy wstępnej analizie tych rozporządzeń można dostrzec następujące poważne błędy, które powinny jak najszybciej zostać naprawione:

- Przy obliczaniu poziomów ograniczania składowania bioodpadów wzięto pod uwagę ilość odpadów odebranych w danym roku, a nie wytworzonych na terenie gminy. Im mniej gmina odbierze odpadów, tym mniej będzie musiała odzyskiwać, co oznacza że nowe przepisy mogą motywować samorządy do ukrywania przed oficjalnym obrotem części odpadów komunalnych. Spowoduje to, iż jeden z głównych celów nowelizacyjnych – likwidacja dzikich wysypisk odpadów może być realizowany w znacznie mniejszym zakresie, niż się zakłada, zwłaszcza w małych gminach wiejskich, w których koszty logistyczne ze względu na rozproszoną zabudowę są wysokie.
- Podstawą do obliczenia wymaganej masy bioodpadów do redukcji jest szacowany poziom wytwarzania z 1995 r., liczba ludności, a tym samym ilość wytwarzanych odpadów komunalnych na poziomie gminy mogła bardzo istotnie się zmienić. Skutkować to będzie nadmiernym obciążeniem wymogami gmin, do których ludność napłynęła, a uzyskaniem lepszych kryteriów przez gminy, z których ludność wyemigrowała.
- Nie uwzględniono również, iż przez 15 lat wiele gmin zmieniło swój typ z wiejskich na miejsko-wiejskie i miejskie, co przy zastosowaniu zaproponowanych wzorów również będzie mieć wpływ na wymagane poziomy redukcji składowania bioodpadów.
- Przy ustalaniu wzorów obliczeniowych nie wzięto również bardzo istotnego czynnika, który wpływa na ilość wytwarzanych odpadów komunalnych na terenie gminy, a mianowicie ilości odpadów wytwarzanych przez turystów przebywających na terenie gminy lub zakłady przemysłowe. Doprowadzi to do tego, że gminy o dużym potencjale turystycznym lub silnie uprzemysłowione, nie będą w stanie osiągnąć wymaganych poziomów ograniczenia bioodpadów. Co więcej, gminy takie znacznie przekroczą dozwolone poziomy, co skutkować będzie potężnymi karami finansowymi nakładanymi przez WIOŚ.

Wprowadzenie nowych przepisów przekazuje władztwo nad odpadami komunalnymi sektorowi publicznemu, jednak utrzymuje pierwszeństwo sektora prywatnego w dostępie do zadań związanych z ich przewozem oraz zagospodarowaniem. Ustawodawca nie przedstawił wyjaśnień co do motywów, jakimi się kierował, przewidując taki model funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi. Zmuszanie samorządów do przekształceń własnościowych własnych przewoźników w spółki prawa handlowego oraz do udzielania pierwszeństwa przedsiębiorstwom prywatnym nie jest zasadne, a model taki jest sprzeczny z modelami gospodarki odpadowej funkcjonującymi w krajach będących liderami innego niż składowanie sposobu zagospodarowywania odpadów komunalnych.

Zapisane w ustawie przepisy w sposób nieuzasadniony wprowadzają uprzywilejowany status przedsiębiorstw prywatnych względem przedsiębiorstw gminnych oraz pozostawiają nieszczelności w systemie gospodarki odpadami.

W tym miejscu warto wspomnieć o wyroku Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości w sprawie Teckal. Orzecznictwo ETS ws. Teckal (C-107/98 z dnia 18 listopada 1999 r.) jest podstawowym argumentem samorządów przeciwko konieczności organizacji przetargów na

odbieranie odpadów komunalnych i zasadniczym dowodem na niezgodność ustawy z prawodawstwem Unii Europejskiej.

Sprawa dotyczyła tego, w jakich okolicznościach zamówienia udzielane między instytucjami publicznymi wchodzą w zakres stosowania unijnych przepisów dotyczących zamówień, a w jakich już nie. Tam, gdzie zadania publiczne wykonywane są przy wykorzystaniu „własnych zasobów”, przepisy dotyczące unijnych zamówień nie znajdują zastosowania, ponieważ nie dochodzi do zawarcia umowy.

W przypadku Teckal, którym zajmował się Trybunał, pojawiło się pytanie, czy procedury zamówieniowe odnoszą się do sytuacji, w której samorządowy podmiot zamawiający może powierzyć dostawy/usługi konsorcjum, w którym uczestniczy. Przedmiotem zamówienia były usługi grzewcze, zaś zamawiającym władze włoskiego miasta Viano. W pkt 50 orzeczenia Trybunał określił dwa kryteria, których łączne spełnienie pozwala na wyłączenie relacji łączącej instytucję zamawiającą z inną, formalnie odrębną osobą spod unijnych przepisów dotyczących zamówień publicznych:

1. Instytucja zamawiająca sprawuje nad daną osobą prawną kontrolę analogiczną do tej, jaką sprawuje nad własnymi służbami.
2. Dana osoba prawna prowadzi zasadniczą część swojej działalności na rzecz sprawującej nad nią kontrolę instytucji zamawiającej lub instytucji zamawiających.

Wskazując na powyższe, należy stwierdzić, iż gmina może utworzyć spółkę prawa handlowego w celu wykonywania zadań własnych. Powierzenie przez gminę takiej spółce wykonywania zadań własnych, przy założeniu, iż posiada ona cały kapitał zakładowy tej spółki, nie stanowi zamówienia publicznego i nie wymaga zastosowania procedur udzielania zamówień publicznych określonych w ustawie Prawo zamówień publicznych. Takie działanie gminy mieści się w dopuszczonych prawem granicach zasad i form prowadzenia gospodarki komunalnej ustanowionych w przepisach ustawy o gospodarce komunalnej.

Wyroki Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości stanowią część prawa wspólnotowego i są wiążące dla sądów w państwach członkowskich a w szczególności gdy stanowią zasady prawne. Zasada supremacji prawa wspólnotowego nad prawem krajowym pozwala przyjąć, że także w tej sprawie ma ona zastosowanie, bowiem art. 6 d ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach jest z sprzecznym z zasadami zamówień In house, a tym samym z kryteriami Teckal.

Kwestia naliczania opłaty „śmieciowej” jest chyba najbardziej kontrowersyjnym elementem nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi. Wysokość tej opłaty w największym stopniu będzie interesowała przeciętnego mieszkańca. Dotyczy to zwłaszcza obszarów wiejskich, gdzie ludność nie ponosiła dotychczas realnych kosztów zagospodarowania odpadów i przynajmniej w trakcie kilku pierwszych lat funkcjonowania ustawy nie będzie akceptowała tych kosztów.

Wydawałoby się, że do tak zasadniczego i drażliwego społecznie elementu nowego systemu ustawodawca podejdzie z najwyższą uwagą i rozmysłem. A jednak właśnie do zapisów zawartych w ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach dotyczących opłaty śmieciowej konstytucjoniści mają najwięcej zastrzeżeń.

Przedewszystkim, ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach jako akt regulacji dotyczący opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi nie określa zakresu, w jakim może działać rada gminy, ustalając wysokość stawki opłaty. Ustawodawca powinien był ustalić kwotowe określenie minimalnej i maksymalnej wielkości tego świadczenia. W analizowanej ustawie nie znajduje się także wymagany przez Konstytucję zakres, w którym rada gminy uzyskuje kompetencję do precyzowania stawki opłaty. Ustawodawca zdecydował się jedynie na niejasne określenie, że wysokość tej opłaty może zależeć m.in. od

liczby mieszkańców gminy i ilości wytwarzanych na jej terenie odpadów czy kosztów funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami. Takie rozwiązanie normatywne, zawierające tylko swoiste wytyczne, które musi wziąć pod uwagę organ gminy, nie pozwala jednostce - na podstawie samego tekstu ustawy - na uzyskanie choćby minimalnej wiedzy na temat zakresu nałożonego na nią przez ustawę obowiązku daninowego.

Każdy obowiązek daninowy musi wynikać wprost z ustawy. Postanowienia ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach dalekie są natomiast od precyzyjności, gdyż ten akt normatywny nie określa w sposób wiążący organu gminy ani sposobu obliczania opłaty, ani granic jej wysokości. Natomiast jedynie takie zagadnienia, które mają charakter drugorzędny, mogą być odsyłane do regulacji w aktach niższej rangi niż ustawa. Oznacza to, że takich kwestii, jak warunki ponoszenia opłaty za gospodarowanie odpadami czy częstotliwość takiej opłaty, nie wolno regulować w żadnym akcie normatywnym poza ustawą.

Mimo niezbitych dowodów na to, iż zapisy dotyczące opłaty „śmieciowej” są niezgodne z konstytucją i należało by jak najszybciej je poprawić, to nowelizacja ustawy z 2013 r. nie dotyczyła tej kwestii, a wprowadziła jedynie możliwości łączenia kilku metod naliczania opłaty na terenie gminy.

Wątpliwości budzi również zobowiązanie właścicieli nieruchomości do informowania burmistrza, prezydenta lub wójta w terminie 14 dni o zmianie danych będących podstawą ustalenia wysokości należnej opłaty (np. zmiana liczby mieszkańców) oraz do składania w takim samym terminie deklaracji o wysokości miesięcznej opłaty za zagospodarowanie odpadów. Nie należy się spodziewać terminowego wykonania tych przepisów przez mieszkańców, a przepisy te w okresie przejściowym spowodują ogromny chaos w urzędach dużych gmin, które w krótkim czasie będą musiały obsługiwać tysiące dokumentów i z oczywistych powodów nie będą mogły tego dokonać w krótkim terminie.

Ponadto należy zauważyć, że duża część ludności z pewnością będzie podejmowała próby unikania opłat. Dotyczy to zwłaszcza obszarów wiejskich, gdzie ludność nie ponosiła dotychczas realnych kosztów zagospodarowania odpadów i przynajmniej w trakcie kilku pierwszych lat funkcjonowania ustawy nie będzie akceptowała tych kosztów. W sytuacji, gdy obowiązek meldunkowy nie jest praktycznie do wyegzekwowania i w dodatku są plany jego zniesienia, gmina nie będzie miała faktycznej kontroli nad tym, ile osób na jej terenie powinno płacić za zagospodarowanie odpadów. Skutek będzie taki, że uczciwie je ponoszący, będą musieli zapłacić za unikających opłat w postaci zwiększonej stawki, bo przecież trudno oczekiwać, że gminy pokryją niedobory z innych źródeł, w sytuacji deficytu środków na inne zadania.

IV. WYROK TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO

W dniu 28 listopada 2013 roku odbyła się rozprawa przed Trybunałem Konstytucyjnym, której przedmiotem była ocena zgodności z Konstytucją RP niektórych przepisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Wnioski skierowane do TK zawierały zarzuty koncentrujące się wokół trzech podstawowych problemów:

- a) konieczności organizacji przez gminy przetargów na odbiór albo odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych, w sytuacji gdy gmina posiada własną spółkę lub zakład budżetowy,
- b) definicji właściciela nieruchomości w kontekście zabudowy wielorodzinnej (problem statusu spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych),

- c) niedoprecyzowania przepisów dotyczących stawek opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi (brak określenia maksymalnych stawek opłat) oraz zwolnień przedmiotowych i dopłat.

Po zapoznaniu się z opiniami instytucji skarżących zapisy ustawy oraz opinią przedstawicieli Ministerstwa Środowiska, TK wydał wyrok uwzględniający w części złożone wnioski:

- art. 6k ust. 1 i 2 w zakresie, w jakim nie przewiduje maksymalnej wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, jest niezgodny z art. 84 i art. 217 Konstytucji,
- art. 6k ust. 4 w zakresie, w jakim upoważnia radę gminy do wprowadzenia zwolnienia przedmiotowego, jest niezgodny z art. 168 w związku z art. 217 Konstytucji,
- art. 6k ust. 4 w zakresie, w jakim upoważnia radę gminy do ustanowienia dopłat dla właścicieli nieruchomości, jest niezgodny z art. 168 w związku z art. 217 Konstytucji.

W pozostałym zakresie Trybunał Konstytucyjny nie uwzględnił Wniosków złożonych przez Wnioskodawców, stwierdzając, iż:

- art. 6d ust. 1 i art. 6e są zgodne z art. 166 ust. 1 Konstytucji,
- art. 6h i art. 6m ust. 1 w związku z art. 6c są zgodne z art. 2 Konstytucji,
- art. 6h i art. 6m ust. 1 w związku z art. 2 ust. 1 pkt 4 są zgodne z art. 2 Konstytucji,
- art. 6h i art. 6m ust. 1 w związku z art. 2 ust. 3 są zgodne z art. 2 Konstytucji,
- art. 6k ust. 3 i art. 6j ust. 2a są zgodne z art. 168 w związku z art. 217 Konstytucji,
- art. 6l ust. 1 jest zgodny z art. 168 w związku z art. 217 Konstytucji.

Trybunał dał Sejmowi 18 miesięcy, by dostosować zakwestionowane przepisy do wymogów konstytucyjnych. W tym czasie Sejm będzie musiał ustalić, jaka ma być maksymalna stawka opłaty i na jakiej podstawie obliczana. Bez maksymalnej stawki danina publiczna nie może być uznana za zgodną z konstytucją. TK uznał również, iż ustawa daje gminom zbyt dużą dowolność przy ustalaniu dopłat dla właścicieli nieruchomości, a także zwolnień od opłaty.

Nie podważono samej idei organizowania przetargów na odbieranie odpadów komunalnych - w tym zakresie umorzono postępowanie. TK nie dopatrył się też niezgodności z konstytucją artykułów 6h i 6m ust. 1 - nakładających na właścicieli nieruchomości obowiązek uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz składania deklaracji o jej wysokości. W uzasadnieniu wyjaśniono, że z przepisów tych wynika jednak jednoznacznie, że podmiotami zobowiązanymi do ponoszenia opłaty oraz do złożenia deklaracji są właściciele nieruchomości, przez których rozumie się także „współwłaścicieli, użytkowników wieczystych oraz jednostki organizacyjne i osoby posiadające nieruchomość w zarządzie lub użytkowaniu, a także inne podmioty władające nieruchomością”. Nie rozstrzygnięto jednak wprost, na którym z tych podmiotów spoczywa obowiązek wynikający z art. 6h i 6m ustawy, w sytuacji gdy kilka podmiotów spełnia kryterium definicji „właściciela nieruchomości”. Nie uregulowano też ewentualnej solidarnej odpowiedzialności posiadaczy nieruchomości, w razie gdy nie zostaną wypełnione obowiązki wynikające z ustawy.

V. PROJEKT NOWELIZACJI USTAWY O UTRZYMANIU CZYSTOŚCI I PORZĄDKU W GMINACH

W dniu 14.03.2014 r. grupa posłów klubu parlamentarnego Platforma Obywatelstwa skierowała do Marszałka Sejmu projekt ustawy o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz o zmianie ustawy o własności lokali. W mediach projekt ten nazywany jest „małą nowelizacją”. Ma ona na celu rozwiązanie najpilniejszych bieżących kwestii związanych z nowym systemem gospodarowania odpadami. Natomiast w II połowie roku ma pojawić się „duża” systemowa nowelizacja. Ma ona poruszać kwestie wymagające głębszych analiz m.in. konieczności organizacji przetargów na odbieranie odpadów komunalnych oraz określenie górnych stawek opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Poniżej zamieszczono uzasadnienie do projektu tzw. małej nowelizacji z dnia 14.03.2014 r. Cały projekt nowelizacji dostępny jest pod adresem: <http://www.sejm.gov.pl/sejm7.nsf/agent.xsp?symbol=PROJNOWEUST&NrKadencji=7&Kol=D&Typ=UST>.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz o zmianie ustawy o własności lokali wprowadza najpilniejsze zmiany w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, niezbędne dla uniknięcia rozbieżności interpretacyjnych ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz zapewniające jej prawidłowe funkcjonowanie. Jest to uwzględnienie najczęściej zgłaszanych problemów utrudniających stosowanie ustawy, zgłaszanych przez gminy, przedsiębiorców uczestniczących w odbieraniu i gospodarowaniu odpadami komunalnymi oraz przez właścicieli nieruchomości. Nie zostały objęte zakresem projektowanej nowelizacji zmiany problemowe, wymagające pogłębionej analizy, jak chociażby wdrożenie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 listopada 2013 r., sygn. 17/12, który orzekł o konieczności uzupełnienia przez ustawodawcę przepisu art. 6k o określenie maksymalnej wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, a także nałożył obowiązek zmiany przepisów dotyczących zwolnień przedmiotowych i dopłat - tego rodzaju zmiany mają być przedmiotem odrębnej nowelizacji. Część zmian ma charakter „czyszczący” i doprecyzowujący przepisy ustawy.

W art. 2 zostały wprowadzone zmiany doprecyzowujące pojęcie właściciela nieruchomości, wskazano na kim ciąży obowiązek w przypadku, gdy kilka podmiotów równocześnie spełnia definicję właściciela nieruchomości.

Doprecyzowano obowiązki gmin w zakresie sporządzania corocznej analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi. Analiza taka ma być sporządzana w terminie do dnia 31 marca za poprzedni rok kalendarzowy i będzie podlegać publicznemu udostępnieniu na stronie podmiotowej BIP gminy.

Doprecyzowane zostało pojęcie punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK) poprzez wskazanie, iż ma on stacjonarny charakter (co jednoznacznie przesądza, iż mobilne formy zbierania odpadów nie mogą być potraktowane jako wypełnienie obowiązku utworzenia PSZOK przez gminę). W art. 9c wskazano, iż prowadzenie punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych nie wymaga uzyskania wpisu do rejestru odbierających odpady komunalne, tylko zezwolenia na zbieranie odpadów w rozumieniu ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach.

Określony został również minimalny zakres odpadów komunalnych przyjmowanych przez taki punkt: przeterminowane leki i chemikalia, zużyte baterie i akumulatory, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, meble i inne odpady wielkogabarytowe, zużyte opony, odpady zielone, popiół z palenisk domowych oraz odpady budowlane i rozbiórkowe stanowiące odpady komunalne, a także odpady, które dodatkowo mogą zostać określone w rozporządzeniu wydanym przez Ministra Środowiska.

Obowiązkiem selektywnego zbierania objęto popiół z palenisk domowych, tak aby nie był usuwany łącznie ze zmieszanymi odpadami komunalnymi, co powoduje zanieczyszczenie pozostałych odpadów pozyskiwanych ze zmieszanych odpadów i trudności z eksploatacją instalacji do sortowania odpadów (np. nadmierne pylenie lub oblepianie urządzeń).

Doprecyzowane zostały także regulacje dotyczące selektywnego zbierania odpadów komunalnych - podstawowe rodzaje odpadów komunalnych objęte tym obowiązkiem wskazuje ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, dodatkowe rodzaje jednolicie na obszarze kraju może wskazać rozporządzenie ministra właściwego do spraw środowiska, a jednocześnie gmina będzie mogła w uzasadnionych przypadkach wprowadzić obowiązek selektywnego zbierania jeszcze innych odpadów komunalnych w regulaminie utrzymania czystości i porządku w gminie. Ponadto, minister właściwy do spraw środowiska może w rozporządzeniu uszczegółowić wymagania związane ze sposobem selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów oraz określić kiedy wymóg selektywnego zbierania uważa się za spełniony - kierując się potrzebą ujednolicenia wymagań w zakresie zbierania na obszarze kraju oraz ułatwieniem zbierania, w szczególności przez wskazanie odpadów zbieranych w ramach poszczególnych frakcji.

Przy ustalaniu stawek opłat za gospodarowanie odpadami ma nastąpić odwrócenie podejścia. Dotychczas podstawową stawką była stawka za odpady niepoddane segregacji, w przypadku selektywnego zbierania miała być ustalona niższa stawka opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Projekt ustawy nowelizującej przyjmuje, że stawką wzorcową jest stawka opłaty za odpady zbierane w sposób selektywny (taki zresztą sposób zbierania jest - podobnie zresztą jak dotychczas - obowiązkiem właścicieli nieruchomości, a nie ich dobrą wolą). W przypadku nieprzestrzegania tego obowiązku jest stosowana wyższa „sankcyjna” stawka opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

W projekcie doprecyzowano również zagadnienia związane z uiszczaniem opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi i składaniem deklaracji. W przypadku zmiany miejsca zamieszkania w trakcie miesiąca opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi na rzecz każdej z gmin ponosić się będzie proporcjonalnie do czasu zamieszkania na terenie danej gminy. Jednocześnie ustawa rozstrzyga problem ponoszenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w przypadku prowadzenia w części lokalu mieszkalnego obsługi biurowej działalności gospodarczej (jak wynika z praktyki jest to działalność nie powodująca z reguły zwiększenia ilości odpadów w stosunku do odpadów powstających w związku z zamieszkiwaniem w tym lokalu) - nie będzie wówczas pobierana odrębna opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi, tylko z danego lokalu będzie uiszczana wyłącznie opłata ustalona z tytułu zamieszkiwania. Ponadto uchwała określająca termin, częstotliwość i tryb uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi ma określić, czy opłatę uiszcza się z dołu czy z góry.

Zgodnie z licznymi postulatami wyłączona została konieczność składania nowej deklaracji w przypadku zmiany stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi – w takim przypadku ustalenie nowej wysokości opłaty będzie następowało w drodze korekty deklaracji dokonanej z urzędu przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta. Tylko

w przypadku złożenia sprzeciwu właściciel nieruchomości będzie obowiązany do złożenia nowej deklaracji. Jednocześnie w ustawie wskazano dane osobowe, jakie może zawierać deklaracja.

W przypadku, gdy związek międzygminny przejmuje zadania gminy, o których mowa w art. 3 ust. 2, w zakresie opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi, które stanowią dochód związku międzygminnego, zarządowi związku międzygminnego będą służyły uprawnienia organów podatkowych. Zrezygnowano z przepisów szczególnych w ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach czyniących organem egzekucyjnym w sprawach egzekucji administracyjnej należności pieniężnych z tytułu opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi odpowiednio wójta, burmistrza lub prezydenta miasta albo zarząd związku międzygminnego. Oznacza to powrót do ogólnych zasad wynikających z ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2012 r., poz. 1015, ze zm.). Zasadniczo organem egzekucyjnym uprawnionym do stosowania wszystkich środków egzekucyjnych w egzekucji administracyjnej należności pieniężnych jest naczelnik urzędu skarbowego, organami egzekucyjnymi mogą też być prezydenci niektórych miast.

W związku z licznymi skargami mieszkańców dotyczącymi ustalania przez część gmin zbyt rzadkiego odbierania odpadów lub nieracjonalnych limitów na odpady komunalne lub wręcz wyłączenie niektórych odpadów komunalnych ze zorganizowanego przez gminę systemu odbierania odpadów komunalnych, w art. 6r wprowadzono niezbędne doprecyzowania. Zasadą jest, że w zamian za pobraną opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi gmina zapewnia właścicielom nieruchomości pozbywanie się wszystkich rodzajów odpadów komunalnych, chociaż usługi te gmina może świadczyć nie tylko poprzez odbieranie odpadów bezpośrednio z terenu nieruchomości, ale również przez przyjmowanie odpadów przez punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych oraz zapewnianie przyjmowania tych odpadów przez gminę w inny sposób (np. przez ustawione w miejscach publicznych pojemniki). Jednocześnie w przypadku niektórych odpadów dopuszcza się ograniczenie ilości odpadów (dotyczy odpadów zielonych, opon, odpadów wielkogabarytowych oraz odpadów budowlanych i rozbiórkowych stanowiących odpady komunalne) odbieranych z nieruchomości lub przyjmowanych przez punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości w zamian za pobraną opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Usunięto obowiązek przekazywania przez podmiot odbierający odpady komunalne od właścicieli nieruchomości pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przekazywanych do składowania, odebranych od właścicieli nieruchomości, gdyż tego rodzaju odpady nie są wytwarzane na obsługiwanych nieruchomościach, tylko w sortowniach odpadów. Obowiązek przekazywania odpadów zielonych do regionalnej instalacji przetwarzania odpadów komunalnych obejmuje również punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych, pozostałe selektywnie zebrane odpady komunalne punkty te mają przekazywać do instalacji odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami.

Na prowadzącego regionalną instalację do przetwarzania odpadów komunalnych został dodatkowo nałożony obowiązek zawarcia umowy na zagospodarowanie odpadów zielonych z punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych. Doprecyzowano też, iż instalacja regionalna lub zastępcza jest odpowiednio zobowiązana zawrzeć umowę lub przyjmować odpady komunalne w granicach posiadanych mocy przerobowych. Na prowadzącego regionalną instalację do przetwarzania odpadów komunalnych został nałożony nowy obowiązek przekazywania odpowiednio przedsiębiorcy odbierającemu

odpady komunalne od właścicieli nieruchomości lub gminie, z którymi ma zawarte umowy, informację o odpadach, które poddał procesowi przygotowania do ponownego użycia, recyklingu lub przekazał w tym celu innemu posiadaczowi odpadów, pochodzących z odpadów komunalnych z terenu danej gminy, przekazanych mu przez tego przedsiębiorcę lub gminę. W świetle obecnie obowiązujących przepisów, wobec braku takiego ustawowego obowiązku, przedsiębiorca odbierający odpady komunalne lub gmina, aby uzyskać informacje niezbędne do wypełnienia ciążących na nich sprawozdań, muszą wpisać taki warunek do umów zawieranych z prowadzącym regionalną instalację do przetwarzania odpadów komunalnych.

W zakresie sprawozdawczości projekt nowelizacji wprowadza następujące zmiany:

- zmniejsza się częstotliwość składania sprawozdań przez przedsiębiorców odbierających odpady komunalne - z kwartalnych na półroczne, poziomy mają być wyliczane w sprawozdaniu składanym za drugie półrocze,
- obejmuje się obowiązkiem sprawozdawczym do gmin prowadzących punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych,
- uporządkowano i doprecyzowano zawartość tych sprawozdań, jak również sprawozdań składanych przez gminę i marszałka województwa,
- określono, kiedy termin złożenia sprawozdania uważa się za zachowany (nie działają tu wprost przepisy kodeksu postępowania administracyjnego),
- zrezygnowano z podwójnej weryfikacji rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi składanego przez gminę (marszałek województwa i wojewódzki inspektor ochrony środowiska, co budziło wątpliwości, w jakim zakresie każdy z tych organów przeprowadza weryfikację) - zgodnie z projektem będzie to kompetencja wyłącznie marszałka województwa. Natomiast nakładanie kar pieniężnych za nieterminowe złożenie sprawozdania pozostanie w kompetencjach wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska, po otrzymaniu informacji od marszałka województwa.

Do zmian merytorycznych (np. nakładających nowe obowiązki) dostosowane zostały przepisy o karach pieniężnych ora usunięto nieścisłości w dotychczasowych przepisach.

Przepisy przejściowe utrzymują w mocy dotychczas wydane rozporządzenia (nowe będą musiały być wydane w terminie 2 lat od wejścia w życie ustawy nowelizującej) oraz uchwały rady gminy, które zachowują moc do czasu wydania nowych uchwał na podstawie przepisów w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, z tym, że uchwały niezgodne z art. 6 r ust. 3 (szczegółowy sposób i zakres świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości) zachowują moc nie dłużej niż 3 miesiące od dnia wejścia w życie projektu nowelizacji ustawy.

Niewątpliwie proponowany projekt nowelizacji należy ocenić pozytywnie. Wprowadza on rozwiązania, które rzeczywiście doprecyzowują dotychczasowe przepisy oraz wprowadza rozwiązania, które ułatwią samorządom proces zarządzania gminnym systemem gospodarowania odpadami komunalnymi. Należy jednak pamiętać, iż jest to wstępna wersja projektu, która w trakcie prac legislacyjnych może ulec poważnym zmianom.

VI. DZIAŁANIA GMINY GOŁAŃCZ ZWIĄZANE Z WDRAŻANIEM NOWEGO SYSTEMU GOSPODAROWANIA ODPADAMI KOMUNALNYMI

W niniejszym rozdziale przedstawione zostały działania Gminy Gołańcz wykonane w związku z obowiązkiem wprowadzenia nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, takie jak:

- podejmowanie uchwał „śmieciowych”,
- organizacja przetargu na odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych,
- prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych,
- sporządzenie rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi.

6.1. PODEJMOWANIE UCHWAŁ PRZEZ RADĘ MIASTA I GMINY GOŁAŃCZ

Gmina Gołańcz realizując zadania określone w ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz wprowadzając nowe zasady gospodarowania odpadami komunalnymi, zobowiązana była sformalizować przyjęte założenia systemowe poprzez tworzenie aktów prawa miejscowego. W ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach wskazano cały szereg uchwał obligatoryjnych i fakultatywnych dotyczących nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi.

W rozdziale tym przedstawiono wszystkie uchwały przyjęte przez Radę Miasta i Gminy Gołańcz normujące gminny system gospodarowania odpadami komunalnymi.

6.1.1. Uchwała w sprawie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy

Obowiązek uchwalenia nowego regulaminu utrzymania czystości i porządku w gminach, dostosowanego do Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami wynika z art. 4 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. W art. 4 ustawy tej prawodawca określił, co powinien zawierać regulamin w sposób enumeratywny, co oznacza, że uchwałodawca (gmina) nie może uchwalić nic więcej ponad to, do czego ustawa radę gminy upoważniła.

Obecnie obowiązujący regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta i Gminy Gołańcz Rada Miasta i Gminy Gołańcz przyjęła w dniu 31.01.2013 r. uchwałą nr XXII/214/13.

Wojewoda Wielkopolski Rozstrzygnięciem nadzorczym nr KN.I.4131.1.117.2013.22 dokonał oceny legalności przyjętego Regulaminu. W jej wyniku stwierdził istotne naruszenie prawa dotyczące kilkunastu paragrafów i unieważnił je.

Po uchwaleniu nowego Regulaminu Radni podjęli jeszcze dwie uchwały w sprawie zmiany jego treści:

- Uchwałą nr XXVII/258/13 z dnia 28 czerwca 2013 r.,
- Uchwałą nr XXX/284/13 z dnia 26 listopada 2013 r.

W regulaminie zawarto wszystkie wymagane elementy, takie jak:

- wymagania w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenie nieruchomości,
- rodzaju i minimalnej pojemności pojemników przeznaczonych do zbierania odpadów komunalnych na terenie nieruchomości oraz na drogach publicznych, warunki rozmieszczenia tych pojemników i ich utrzymania w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym,
- częstotliwość i sposób pozbywania się odpadów komunalnych i nieczystości ciekłych z terenu nieruchomości oraz z terenów przeznaczonych do użytku publicznego,
- wymagania wynikające z wojewódzkiego planu gospodarki odpadami,
- obowiązki osób utrzymujących zwierzęta domowe, mające na celu ochronę przed zagrożeniem lub uciążliwością dla ludzi oraz przed zanieczyszczeniem terenów przeznaczonych do wspólnego użytku,
- wymagania odnośnie utrzymywania zwierząt gospodarskich na terenach wyłączonych z produkcji rolniczej,
- obszary podlegające obowiązkowej deratyzacji oraz terminy jej przeprowadzania.

6.1.2. Uchwała w sprawie metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz stawki opłaty

Obowiązek podjęcia uchwały w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia stawki opłaty wynika z art. 6k ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

Rada Miasta i Gminy niniejszą uchwałę podjęła w dniu 22.10.2012 r. (Uchwała nr XIX/181/12). Radni przyjęli, iż opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi będzie stanowiła iloczyn liczby mieszkańców zamieszkujących nieruchomość oraz stawki opłaty za mieszkańca.

Jak powszechnie wiadomo żadna z metod naliczania opłaty nie jest wolna od wad, jednak w wyniku konsultacji społecznych Radni podjęli decyzję, iż na terenie gminy opłata naliczana będzie w zależności od liczby mieszkańców nieruchomości. Metoda ta jest najbardziej akceptowalna społecznie (opłata dotyczy każdego mieszkańca w równym stopniu), jest również niezależna od uwarunkowań lokalnych, poziomu zwodociągowania oraz statystycznie przekłada się na ilość wytwarzanych odpadów.

Na podstawie danych dotyczących liczby mieszkańców gminy, sieci osadniczej, odległości do RIPOK, ilość odpadów (wg KPGO 2014) wyliczono koszty funkcjonowania nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi oraz wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Radni przyjęli, iż opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi wynosi 8,00 zł od mieszkańca, w przypadku gdy odpady są zbierane w sposób selektywny oraz 12,00 zł w przypadku gdy odpady są zbierane w sposób nieselektywny.

W dniu 30.12.2013 r. Rada Miasta i Gminy uchwałą nr XXXL/295/13 zmieniła obowiązujące stawki opłaty, podwyższając je do 10,00 zł od mieszkańca w przypadku selektywnej zbiórki oraz do 16,00 zł od mieszkańca w przypadku braku prowadzenia selektywnej zbiórki.

Stawki opłaty należało podnieść ze względu na koszt realizacji zamówienia publicznego na odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych, aby nie powstał deficyt w samofinansowaniu się systemu gospodarowania odpadami komunalnymi. Zwiększono

również różnicę pomiędzy stawką opłaty w przypadku selektywnego gromadzenia odpadów a stawką opłaty w przypadku braku selektywnego gromadzenia odpadów. Rozwiązanie takie ma na celu dodatkowe zachęcenie mieszkańców do prawidłowego segregowania odpadów komunalnych.

Według danych uzyskanych z Urzędu Miasta i Gminy Gołańcz ściagalność opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi kształtuje się na poziomie ok. 80 %.

6.1.3. Uchwała w sprawie terminu, częstotliwości i trybu uiszczenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi

Zgodnie z art. 6l ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach rada gminy określi, w drodze uchwały stanowiącej akt prawa miejscowego, termin, częstotliwość i tryb uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, biorąc pod uwagę warunki miejscowe.

Uchwała w sprawie terminu, częstotliwości i trybu uiszczenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi została przyjęta przez Radę Miasta i Gminy Gołańcz dnia 22.10.2012 r. (uchwała nr XIX/183/12).

Opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi jest uiszczana co miesiąc, do 10 dnia każdego miesiąca. Taki tryb uiszczania opłat został przyjęty w celu zapewnienia sprawnej obsługi nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi.

Opłatę można wносить gotówką w kasie Urzędu Miasta i Gminy lub przelewem na rachunek bankowy Miasta i Gminy Gołańcz.

6.1.4. Uchwała w sprawie wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, składanej przez właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy

Obowiązek przygotowania i uchwalenia wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi wynika z art. 6n ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

Rada Miasta i Gminy uwzględniając konieczność prawidłowego obliczenia wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ułatwienia składania deklaracji, określa w drodze uchwały wzór deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, obejmujący również objaśnienia dotyczące sposobu jej wypełnienia, informację o terminach i miejscach składania deklaracji, a także pouczenie, że deklaracja stanowi podstawę do wystawienia tytułu wykonawczego. Rada może również określić wykaz dokumentów potwierdzających dane zawarte w deklaracji.

Wobec powyższego należy zauważyć, że deklaracja powinna zawierać wyłącznie te dane, które są konieczne do prawidłowego obliczenia wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi i nie mogą być za pomocą deklaracji zbierane dane w zakresie szerszym, niż niezbędny dla osiągnięcia zamierzonego celu, jak również dane o większym, niż uzasadniony tym celem, stopniu szczegółowości.

Obecnie obowiązujący wzór deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi przyjęty został uchwałą nr XXXII/304/14 Rady Miasta i Gminy z dnia 23.01.2014 r.

W uchwale określono również warunki i tryb składania deklaracji za pomocą środków komunikacji elektronicznej, jej format elektroniczny oraz sposób przesyłania deklaracji za pomocą środków komunikacji elektronicznej, a także rodzaje podpisu elektronicznego jakimi deklaracja ma być opatrzona.

6.1.5. Uchwała w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów w zamian za uiszczonej przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi

Rada Miasta i Gminy określa, w drodze uchwały stanowiącej akt prawa miejscowego, szczegółowy sposób i zakres świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów, w zamian za uiszczonej przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Zgodnie z art. 6r ust. 3 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, uchwała w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania i zagospodarowania odpadów komunalnych powinna w szczególności określać:

- ilość odpadów komunalnych odbieranych od właścicieli nieruchomości,
- częstotliwość odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości,
- sposób świadczenia usług przez PSZOK.

Powyższa treść określa jednakże ustawowe minimum, które musi zostać uregulowane w przedmiotowej uchwale. Rada, jeżeli uzna to za stosowne, może objąć nią również inne kwestie, o ile będą one dotyczyły sposobu świadczenia usług w zakresie odbierania i zagospodarowania odpadów komunalnych.

Obecnie obowiązująca uchwała została przyjęta przez Radę Miasta i Gminy Gołańcz w dniu 27.12.2012 r. (Uchwała nr XXI/212/12).

Do uchwały tej Radni przyjęli jeszcze dwie uchwały zmieniające:

- Uchwałę nr XXVIII/272/13 z dnia 20 września 2013 r.,
- Uchwałę nr XXX/285/13 z dnia 26 listopada 2013 r.

Niniejsza uchwała ma kluczowe znaczenie przy ustalaniu treści specyfikacji istotnych warunków zamówienia na odbiór lub odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych oraz przy konstruowaniu umowy z podmiotem odbierającym odpady komunalne, który został wyłoniony w drodze przetargu. Ważne jest zsynchronizowanie zapisów uchwały z regulaminem utrzymania czystości i porządku, gdyż powielają one pewne treści.

6.1.6. Uchwała w sprawie określenia wymagań, jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia na opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych

Obowiązek podjęcia tej uchwały wynika z art. 7 ust. 3a ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

Rada Miasta i Gminy Gołańcz w dniu 27 września 2012 r. podjęła Uchwałę nr XVIII/169/12 w sprawie określenia wymagań, jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia na opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych.

W uchwale tej szczegółowo określono wymagania dotyczące: wyposażenia technicznego pojazdów asenizacyjnych przeznaczonych do świadczenia usług, bazy transportowej, zabiegów sanitarnych i porządkowych związanych ze świadczonymi usługami oraz miejsc przekazywania nieczystości ciekłych.

W związku z określeniem wymagań przedsiębiorca zobowiązany będzie działać w sposób przyjazny środowisku. Wprowadzone wymagania i dokumentowanie działalności będą uniemożliwiały zlewanie nieczystości ciekłych w miejscach niedozwolonych.

6.2. PRZETARG NA ODBIERANIE I ZAGOSPODAROWANIE ODPADÓW KOMUNALNYCH Z TERENU MIASTA I GMINY GOŁAŃCZ

Zasadnicza zmiana systemu gospodarowania odpadami komunalnymi polega na obowiązku organizacji przez samorządy przetargów na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości znajdujących się na terenie gminy.

Obowiązek organizowania przetargu na odbieranie bądź na odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych wynika z art. 6d ust. 1 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

Władze Gminy Gołańcz pierwszy przetarg dotyczący odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych na terenie Miasta i Gminy Gołańcz ogłosili w dniu 12.06.2013 r. W ramach realizacji zamówienia publicznego wykonawca zobowiązany został również do wyposażenia nieruchomości zamieszkałych w odpowiednią ilość pojemników i worków na odpady komunalne oraz do sporządzenia harmonogramu odbioru odpadów.

Przedmiot zamówienia publicznego realizowano przez okres 6 miesięcy, od 01.07.2013 r. do 31.12.2013 r.

Niewątpliwie, z uwagi na fakt dokonania poważnej nowelizacji ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, w wyniku której nowy system odbioru odpadów komunalnych ma być w całości organizowany przez gminę i konieczność zastosowania trybu zamówienia publicznego, przynajmniej na początku korzystniejsze wydaje się właśnie organizowanie przetargów na krótszy czas. Wprowadzone w drodze nowelizacji zmiany poważnie ingerują i zmieniają zasady gospodarki odpadami komunalnymi, w związku z tym tak dla gmin, jak i wyłonionych w przetargach wykonawców, krótszy okres z jednej strony pozwoli na wypracowanie zasad współpracy i określenie optymalnych zobowiązań stron dostosowanych do specyfiki gminy, a z drugiej zapewni możliwość dokonania stosunkowo szybkiej zmiany kontrahenta bez konieczności zrywania umowy.

W toku postępowania przetargowego oferty złożyły dwa podmioty:

1. Wrocławskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania ALBA S.A., ul. Ostrowskiego 7, 53-238 Wrocław.
2. Remondis Sanitech Poznań Sp. z o.o. Oddział Wągrowiec, ul. Skocka 13a, 62-100 Wągrowiec.

Korzystniejszą cenowo ofertę, która jednocześnie spełniała wszystkie wymagania formalne złożył Remondis Sanitech, w związku z czym podmiotowi temu udzielono zamówienia publicznego. Cena wybranej oferty wynosiła 344 659,86 zł.

Drugi przetarg na odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych znajdujących się na terenie Miasta i Gminy Gołańcz ogłoszono w dniu 21.11.2013 r.

W toku postępowania przetargowego jedyną ofertę złożył podmiot Remondis Sanitech Poznań Oddział Wągrowiec i został on ponownie wykonawcą zamówienia publicznego na odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych. Cena zwycięskiej oferty wynosi 824 235,20 zł. Przedmiot zamówienia realizowany będzie przez 12 miesięcy w okresie od 01.01.2014 r. do 31.12.2014 r.

Niewątpliwą zaletą organizacji przetargu jest ustalenie ryczałtowej miesięcznej opłaty za wykonanie zadania (niezależnie od ilości odebranych odpadów). Jest to rozwiązanie niezwykle korzystne dla bezpieczeństwa finansowego zamawiającego. Powoduje, że gmina po ogłoszeniu przetargu nie będzie narażona na skutki ewentualnego, gwałtownego zwiększenia, w stosunku do założeń, ilości wystawianych przez właścicieli nieruchomości odpadów, gdyż z jej punktu widzenia nie będzie to miało żadnego znaczenia. Gmina ograniczy tym samym ryzyko wynikające z konieczności zapewnienia samofinansowania się systemu.

6.3. ORGANIZACJA PUNKTU SELEKTYWNEGO ZBIERANIA ODPADÓW KOMUNALNYCH (PSZOK) NA TERENIE MIASTA I GMINY GOŁAŃCZ

Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 6 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, obowiązkowym zadaniem własnym gminy w celu utrzymania czystości i porządku jest tworzenie warunków zapewniających utrzymanie porządku i czystości, między innymi poprzez tworzenie punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK) w sposób zapewniający łatwy dostęp dla wszystkich mieszkańców gminy. Maksymalna ilość takich punktów nie jest ustawowo zapisana, ale według ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach na terenie każdej gminy powinien znajdować się co najmniej jeden taki punkt.

W 2013 r. na terenie Miasta i Gminy nie funkcjonował żaden Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych.

W 2014 r (14 marca) nastąpiło otwarcie Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Smogulcu (na terenie byłego składowiska odpadów). Punkt ten będzie czynny w każdy piątek od godziny 12:00 do 18:00. Mieszkańcy Miasta i Gminy Gołańcz, nieprowadzący działalności gospodarczej, będą mogli oddać tam bezpłatnie następujące odpady:

- zużyte baterie i akumulatory,
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- odpady budowlano–remontowe, pochodzące z remontów i innych robót budowlanych, wykonywanych we własnym zakresie, na wykonanie których nie jest wymagane uzyskanie pozwolenia na budowę, lub zgłoszenie zamiaru budowy lub wykonanie robót,
- zużyte opony,

- odpady wielkogabarytowe (wszelkiego rodzaju odpady, które ze względu na duże rozmiary i/lub wagę nie mieszczą się do pojemnika na pozostałe śmieci, takie jak: meble, dywany, wózki dziecięce, materace, pierzyny, zabawki dużych rozmiarów),
- tekstylia i odzież,
- odpady zielone (trawa, chwasty, gałęzie i liście).

PSZOK jest ważnym elementem wspierającym nowy system gospodarowania odpadami komunalnymi. Wszyscy mieszkańcy Miasta i Gminy Gołańcz, którzy uiszczają opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi będą mogli dostarczać do takiego punktu wytworzone na terenie gospodarstwa domowego odpady problemowe. Ograniczone zostanie dzięki temu powstawanie na terenie gminy „dzikich wysypisk”, co z kolei wpłynie pozytywnie na stan środowiska przyrodniczego gminy.

6.4. SPORZĄDZANIE ROCZNEGO SPRAWOZDANIA Z REALIZACJI ZADAŃ Z ZAKRESU GOSPODAROWANIA ODPADAMI KOMUNALNYMI

Zgodnie z art. 9q ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach istotnym obowiązkiem gmin, jest sporządzanie rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi. Sprawozdanie jest przekazywane marszałkowi województwa i wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska (WIOŚ) w terminie do 31 marca roku następującego po roku, którego dotyczy.

Według sprawozdania za 2012 r. Gmina Gołańcz nie osiągnęła wymaganego poziomu ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania, natomiast osiągnęła wymagany poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku. Poniżej szczegóły dotyczące tych poziomów:

- osiągnięty poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania: **101,3 %** (wymagane ≤ 75 %),
- poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami papieru, tworzyw sztucznych, szkła, metalu: **15,2 %** (wymagane ≥ 10 %).

Na podstawie wezwań przez Wojewódzkie Inspektoraty Ochrony Środowiska samorządy często dokonywały korekt przedmiotowych sprawozdań. Poniżej przedstawiono najczęstsze problemy z jakimi spotykały się gminy przy wypełnianiu sprawozdań:

1. Kwartalne sprawozdania sporządzone przez podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości były wypełnione nieprawidłowo lub posiadały liczne braki, które skutkowały błędnym sporządzaniem przez gminy rocznych sprawozdań. Najczęstszymi błędami w kwartalnych sprawozdaniach przedsiębiorców były m.in.:
 - brak wskazania wszystkich kodów i masy odpadów komunalnych odebranych z terenu gminy;
 - nieprawidłowe wskazanie sposobu zagospodarowania odpadów komunalnych lub brak informacji o sposobie zagospodarowania niniejszych odpadów;
 - brak spójności między danymi przedstawionymi w poszczególnych polach sprawozdania, np. dane zawarte w polu II nie zgadzały się z danymi w polu V i VI;

- nieprawidłowe wskazanie nazwy i adresu instalacji, do której zostały przekazane odpady komunalne – firmy zazwyczaj podawały dane dot. podmiotu prowadzącego instalację, nie zaś dane dotyczące samej instalacji.
- 2. Brak informacji o masie odpadów powstałych po mechaniczno-biologicznym przetworzeniu zmieszanych odpadów komunalnych o kodzie 19 12 12 niespełniających wymagania rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych (Dz. U. z 2012 r., poz. 1052) przekazanych do składowania na składowisko. Masa tych odpadów jest niezbędna do wyliczenia przez gminy masy odpadów ulegających biodegradacji zebranych ze strumienia odpadów komunalnych z obszaru gminy w roku 2012, przekazanych do składowania, a w konsekwencji do wyliczenia poziomu ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wg wzorów zawartych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania oraz sposobu obliczania poziomu ograniczenia masy tych odpadów (Dz. U. z 2012 r., poz. 676) – niewiele firm wywozowych podawało niniejszą informację w kwartalnych sprawozdaniach.
- 3. Niejasności co do kodów odpadów jakie można uwzględnić w polach V i VI sprawozdania, dotyczących poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła oraz odpadów budowlanych i rozbiórkowych innych niż niebezpieczne. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 maja 2012 r. w sprawie wzorów sprawozdań o odebranych odpadach komunalnych, odebranych nieczystościach ciekłych oraz realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi nie precyzuje czy w polu V i VI sprawozdania należy uwzględnić tylko masy odpadów komunalnych papieru, metalu, tworzyw sztucznych, szkła oraz odpadów budowlanych i rozbiórkowych innych niż niebezpieczne odebranych jako już wyselekcjonowane z terenu gminy, czy również można w polach tych uwzględnić masy niniejszych odpadów wysortowanych i przetworzonych z masy odpadów komunalnych o kodzie 20 03 01 przez instalację, do której zostały przekazane odpady komunalne. Informacja ta rzutuje na wysokość osiągniętego przez gminę poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia przedmiotowych frakcji odpadów, a tym samym wpływa. na wysokość kary pieniężnej nakładanej na gminę.

Jednak zgodnie z przepisami przejściowymi, przepisy dotyczące nakładania kar administracyjnych za nieosiągnięcie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania wchodzi w życie w dniu 1 stycznia 2013 roku. W związku z czym nie ma podstaw prawnych, by za uchybienia dotyczące nieosiągnięcia wymaganych poziomów w 2012 r. naliczać gminom kary.

6.5. PROWADZENIE DZIAŁAŃ INFORMACYJNYCH I EDUKACYJNYCH

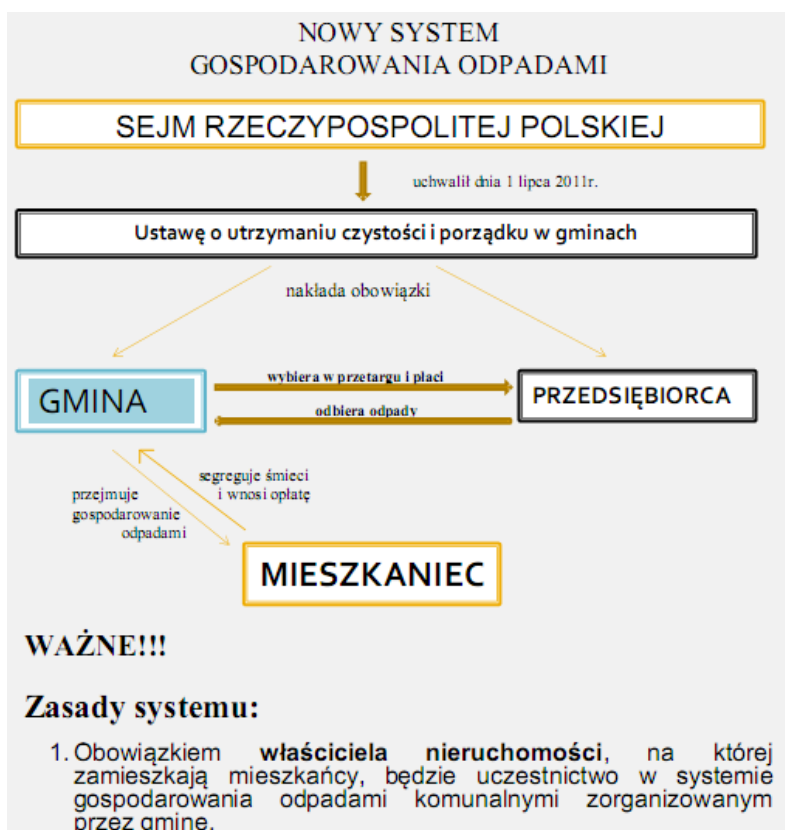
Gmina prowadziła działania informacyjne dotyczące funkcjonowania nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, które polegały na rozprowadzaniu broszur

informacyjnych oraz ulotek objaśniających zasady funkcjonowania nowej gminnej gospodarki odpadami komunalnymi.

Na stronie internetowej Gminy Gołańcz utworzono również specjalne działy dotyczące gospodarowania odpadami komunalnymi, w których zamieszczono m.in. akty prawa lokalnego oraz krajowego regulującego nowy system, dane podmiotów odbierających odpady komunalne, osiągnięte przez gminę poziomy odzysku odpadów czy niezbędne druki i formularze, które mieszkańcy są zobowiązani złożyć do Urzędu.

Ponadto, na bieżąco przy wypełnieniu deklaracji, pracownicy Urzędu Miasta i Gminy udzielali szczegółowych informacji dotyczących wypełnienia deklaracji, sposobu segregacji odpadów oraz harmonogramu wywozu odpadów.

Gmina w dalszym ciągu prowadzi akcję informacyjno-promocyjną w postaci bieżących informacji zamieszczanych w prasie lokalnej, na stronie internetowej oraz przekazywanych mieszkańcom poprzez sołtysów.

Ryc. 1. Fragment broszury informacyjnej dotyczącej nowego system gospodarowania odpadami komunalnymi

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Gołańcz

Jak segregować odpady aby mniej płacić.

Kolor pojemnika lub worka	Jak segregować odpady aby mniej płacić?	
	Wrzucamy	Nie wrzucamy
PAPIER kolor niebieski	- Gazety i czasopisma - Katalogi i prospekty - Papier szkolny i biurowy - Torebki papierowe, papier pakowy - Pudełka kartonowe i tekturowe	- Zabrudzonego i tłustego papieru - Papieru z folią - Papieru technicznego i faksowego - Kartonów po mleku i napojach - Pieluch jednorazowych - Artykułów i papierów higienicznych - Worków po cementie - Tapet
SZKŁO kolor zielony lub biały	- Butelki i słoiki szklane po napojach i żywności - Butelki po napojach alkoholowych - Szklane opakowania po kosmetykach	- Szklą kryształowego - Porcelany i ceramiki - Luster, szkła okiennego - Żarówek, lamp, kineskopów - Szklą żaroodpornego - Szklą okularowego
PLASTIK, METALE, OPAKOWANIA WIELOMATERIAŁOWE Kolor żółty	- Butelki po napojach (najlepiej zgniecione) - Butelki po płynach do mycia - Plastikowe zakrętki - Plastikowe torebki, reklamówki - Metale, puszki aluminiowe - Papier z folią (kartony po mleku i napojach)	- Butelek i pojemników z zawartością - Opakowań po lekach - Butelek i pojemników po olejach (spożywczych, chłodniczych, silnikowych) - Zabawek - Sprzętu AGD - Styropianu
ODPADY ZIELONE Kolor brązowy	- Trawę, liście, gałęzie chwasty - Włódy i odpady z drewna	- Odpadów kuchennych - Resztek jedzenia

Apelujemy do Państwa o segregowanie odpadów
w trosce o Nasze Środowisko.

Segregowane odpady będą nas mniej kosztowały!

Ryc. 2. Ulotka informacyjna dotycząca sposobu segregacji odpadów komunalnych na terenie gminy

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Gołańcz

VII. GMINA GOŁAŃCZ W I REGIONIE GOSPODARKI ODPADAMI KOMUNALNYMI

Regionem gospodarki odpadami komunalnymi jest określony w wojewódzkim planie gospodarki odpadami, obszar liczący co najmniej 150 000 mieszkańców. Regionalną instalacją do przetwarzania odpadów komunalnych – jest zakład zagospodarowania odpadów o mocy przerobowej wystarczającej do przyjmowania i przetwarzania odpadów z obszaru zamieszkałego przez co najmniej 120 000 mieszkańców, spełniający wymagania najlepszej dostępnej techniki lub technologii oraz zapewniający termiczne przekształcanie odpadów lub:

- mechaniczno - biologiczne przetwarzanie zmieszanych odpadów komunalnych i wydzielanie ze zmieszanych odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku,
- przetwarzanie selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów oraz wytwarzanie z nich produktu o właściwościach nawozowych lub środków wspomagających uprawę roślin, spełniającego wymagania określone w przepisach odrębnych,

- c) składowanie odpadów powstających w procesie mechaniczno - biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych o pojemności pozwalającej na przyjmowanie przez okres nie krótszy niż 15 lat odpadów w ilości nie mniejszej niż powstająca w instalacji do mechaniczno - biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych.

Gmina Gołańcz wchodzi w skład I Regionu Gospodarki Odpadami Komunalnymi województwa wielkopolskiego (Ryc. 3).

Ryc. 3. I Region Gospodarowania Odpadami

Źródło: Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2012 - 2017

Według ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach wszystkie odebrane z terenu gminy zmieszane odpady komunalne, odpady zielone oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczone do składowania mają być

zagospodarowywane w RIPOK-ach wyznaczonych dla regionu, w którym znajduje się dana gmina. Poniżej przedstawiono istniejące i planowane regionalne instalacje przetwarzania odpadów komunalnych:

1. Istniejące RIPOK:

- Kompostownia pryzmowa należąca do Spółka Wodno-Ściekowa „Gwda” Sp. z o.o., zlokalizowana w Pile przy ul. Na Leszkowie 4,
- Składowisko odpadów innych niż niebezpiecznych i obojętnych w m. Kłoda, gm. Szydłowo.

2. Planowane RIPOK:

- Zakład Zagospodarowania Odpadów Nowe – Toniszewo - Kopaszyn:
 - Instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzanie odpadów,
 - Składowisko odpadów innych niż niebezpiecznych i obojętnych.
- Obiekt Zagospodarowania Odpadów w Złotowie (Stawnicy):
 - Instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzanie odpadów.
- Instalacja termicznego przekształcania odpadów w Chodzieży - Recykling Park Sp. z o.o.

Instalacjami zastępczymi w Regionie I, w przypadku, gdy znajdująca się w nim instalacja regionalna ulegnie awarii lub nie może przyjmować odpadów z innych przyczyn będą między sobą instalacje regionalne z Regionu I.

Planowane i obecnie funkcjonujące instalacje powinny zapewnić zagospodarowanie odpadów komunalnych zmieszanych, odpadów zielonych i innych bioodpadów oraz odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych. Ze względu na niewystarczające moce przerobowe (niezbędne do przetworzenia odpadów komunalnych) funkcjonujących instalacji w Regionie I, gminy przynależne do Zakładu Zagospodarowania Odpadów Nowe – Toniszewo - Kopaszyn (w tym Gmina Gołańcz) realizowanego ze środków WRPO będą korzystać z instalacji zastępczych położonych na ich terenie, do czasu realizacji Zakładu.

W 2013 r. odebrane z terenu gminy zmieszane odpady komunale były zagospodarowywane w następujących instalacjach:

- Międzygminne Składowisko Odpadów Komunalnych Sp. z o.o. Kopaszyn - Nowe,
- Sortowania Zmieszanych Odpadów Komunalnych w Kłodzie – ALTVATER Piła Sp. z o.o.,
- Międzygminne Składowisko Odpadów Komunalnych Sp. z o.o. ul. Grunwaldzka 2, 62-100 Wągrowiec.

VIII. ILOŚCIOWE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA NOWEGO SYSTEMU GOSPODAROWANIA ODPADAMI KOMUNALNYMI MIASTA I GMINY GOŁAŃCZ – EFEKTYWNOŚĆ NOWEGO SYSTEMU

Głównym celem wprowadzenia na terenie kraju rewolucji śmieciowej jest uszczelnienie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi poprzez objęcie odbiorem odpadów wszystkich nieruchomości zamieszkałych (fakultatywnie niezamieszkałych),

a także prawidłowe postępowanie z odebranymi odpadami komunalnymi poprzez ich zagospodarowanie w RIPOK (ograniczenie składowania odpadów).

Monitorowanie efektywności wprowadzanej gospodarki odpadami komunalnymi powinno odbywać się poprzez wskaźniki ilościowe dotyczące:

- odebranych odpadów komunalnych po 01.07.2013 r. i przed tą datą,
- udziału zmieszanych odpadów komunalnych w ogólnej ilości odebranych odpadów,
- liczby (różnorodności) rodzajów odpadów komunalnych odbieranych od właścicieli nieruchomości,
- poziomu ograniczenia składowania bioodpadów oraz poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia.

8.1. WSKAŹNIKI MONITOROWANIA NOWEGO SYSTEMU GOSPODAROWANIA ODPADAMI KOMUNALNYMI

W 2013 r. z terenu Miasta i Gminy Gołańcz odebrano 1 708,020 Mg odpadów komunalnych i było to więcej o 86,255 Mg w porównaniu do roku 2012 r., w którym odebrano 1 621,765 Mg odpadów komunalnych.

Większe ilości odebranych odpadów świadczą o lepszej organizacji i szczelności systemu gospodarowania odpadami komunalnymi. Aczkolwiek wskutek prowadzenia kampanii informacyjnych oraz rozpowszechniania się wiedzy i zachowań proekologicznych, łączna ilość odbieranych odpadów komunalnych może zmniejszać się i świadczyć to będzie o podnoszeniu się świadomości ekologicznej mieszkańców gminy. Jednak dotyczyć to będzie kolejnych lat po wprowadzeniu nowego systemu gospodarowania odpadami. Pewnym jest natomiast to, iż różnica w ilości odebranych odpadów komunalnych z terenu Gminy Gołańcz pomiędzy rokiem 2012, a 2013 (znaczny wzrost ilości odebranych odpadów komunalnych w 2013 r.) świadczy negatywnie na temat szczelności i funkcjonalności starego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi. Ilość odpadów o jaką zwiększył się odbiór wskazuje przybliżoną skalę nieszczelności starej gospodarki odpadami oraz ilość odpadów, z którymi postępowano w sposób niewłaściwy.

Pod względem liczby odbieranych rodzajów odpadów komunalnych najwięcej – 9 odebrano w 2013 r. W latach 2010 – 2012 z terenu gminy odbierano 4 frakcje odpadów komunalnych.

Udział zmieszanych odpadów komunalnych w ogólnej ilości odebranych odpadów systematycznie spada, jednak w dalszym ciągu jest on na zbyt wysokim poziomie. W 2013 r. 91,4 % ogólnej ilości odebranych odpadów komunalnych stanowiły zmieszane odpady komunalne. W prawidłowo rozwijającej się gospodarce odpadami komunalnymi udział zmieszanych odpadów komunalnych w strukturze odebranych odpadów komunalnych powinien stopniowo maleć.

Tabela 1. Ilość odebranych odpadów komunalnych z terenu gminy w 2010,2011,2012 r.

Kod odpadu	Rodzaj odpadu	2010 r.	2011 r.	2012 r.
		Mg/rok	Mg/rok	Mg/rok
20 03 01	Niesegregowane odpady komunalne	1 615,090	1 580,630	1 496,000
15 01 01 20 01 01	Opakowania z papieru i tektury oraz papier i tektura	12,000	8,650	10,300
15 01 02 20 01 39	Opakowania z tworzyw sztucznych oraz tworzywa sztuczne	19,970	29,600	37,100

Kod odpadu	Rodzaj odpadu	2010 r.	2011 r.	2012 r.
		Mg/rok	Mg/rok	Mg/rok
15 01 07 20 01 02	Opakowania ze szkła oraz szkło	26,300	83,350	74,400
20 01 35 20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne	5,846	6,034	3,965
Łącznie		1 679,206	1 708,264	1 621,765

Źródło: SIWZ – Przetarg na odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych

Tabela 2. Ilość odebranych odpadów komunalnych z terenu gminy w 2013 r.

Kod odpadu	Rodzaj odpadu	Ilość odebranych odpadów [Mg]
20 03 01	zmieszane odpady komunalne	1 560,590
15 01 01	opakowania z papieru i tektury	10,890
15 01 02	opakowania z tworzyw sztucznych	38,360
15 01 07	opakowania ze szkła	75,930
20 01 32	leki inne niż wymienione w 20 01 31	0,090
20 02 01	odpady ulegające biodegradacji	19,520
20 03 07	odpady wielkogabarytowe	1,510
16 01 03	zużyte opony	0,230
16 02 14	zużyte urządzenia inne niż wymienione w 16 02 09 do 16 02 13	0,900
Łącznie		1 708,020

Źródło: opracowania własne

Tabela 3. Udział zmieszanych odpadów komunalnych w ogólnej liczbie odebranych odpadów komunalnych

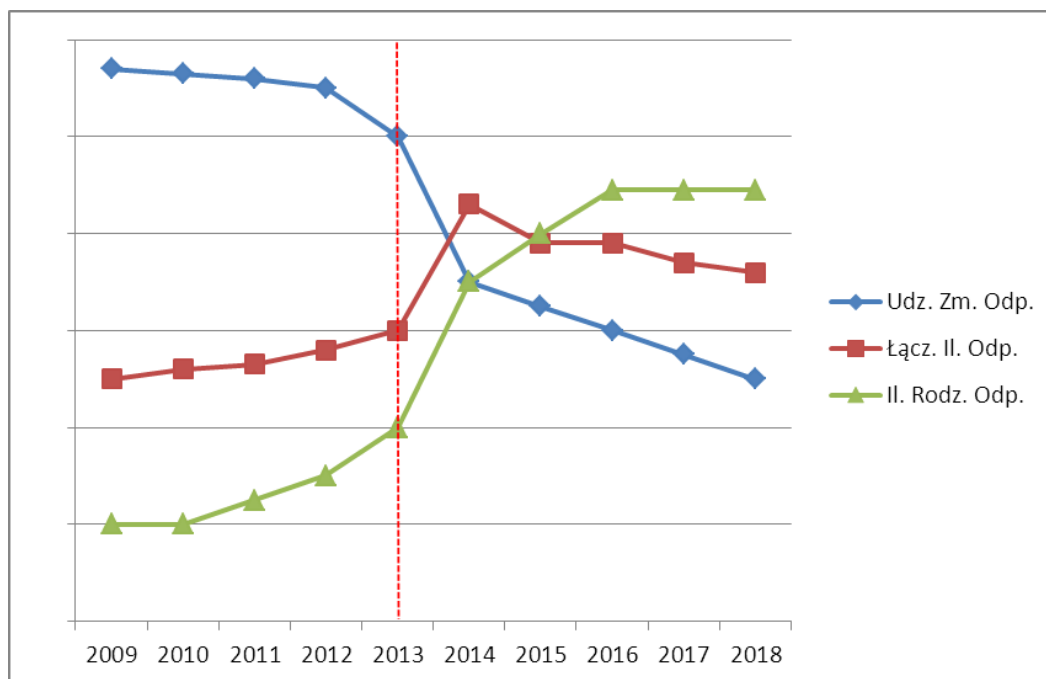
2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
96,2 %	92,5 %	92,2 %	91,4 %

Źródło: opracowania własne

Podsumowując, jednymi z najważniejszych i najprostszymi w interpretacji i zastosowaniu wskaźnikami monitorowania nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi są:

- łączna ilość odebranych odpadów komunalnych,
- udział zmieszanych odpadów komunalnych w ogólnej ilości odebranych odpadów komunalnych,
- ilość poszczególnych rodzajów odbieranych odpadów komunalnych.

Na kolejnym wykresie przedstawiono zmiany ilościowe wymienionych wskaźników na przestrzeni czasu w prawidłowo dostosowanej i rozwijającej się gospodarce odpadami komunalnymi.

Wykres 1. Zmiana ilościowa wskaźników monitorowania prawidłowości funkcjonowania nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi

Źródło: opracowanie własne

Łączna ilość odebranych odpadów komunalnych (linia czerwona na wykresie):

W latach przed wprowadzeniem systemu ilość odebranych odpadów komunalnych charakteryzuje się stałym poziomem lub niewielkim wzrostem. Wzrost nastąpił w 2013 r. bezpośrednio po wejściu w życie nowego systemu. Wzrost ten związany jest z tym, iż wytwórcy odpadów za jednostkową cenę mogą oddać o wiele więcej odpadów bez ponoszenia dodatkowych kosztów. Wcześniej wiele odpadów nie było odbieranych od mieszkańców ze względu na dodatkowy koszt ich usunięcia. Następnie ilość odbieranych odpadów powinna nieznacznie zmaleć, ze względu na to, iż większość zalegających w domach niepotrzebnych rzeczy zostanie oddana. W kolejnych latach ilość odbieranych odpadów będzie utrzymywać się na stałym poziomie, aby w końcu nieznacznie z roku na rok stopniowo spadać. Duży wpływ na stopniowy spadek wytwarzanych odpadów komunalnych będą miały edukacja ekologiczna oraz proekologiczne zachowania konsumentów.

Udział zmieszanych odpadów komunalnych w ogólnej ilości odebranych odpadów komunalnych (linia niebieska na wykresie):

Okres przed wprowadzeniem „rewolucji śmieciowej” odznacza się bardzo wysokim udziałem zmieszanych odpadów komunalnych (efekt niskiej świadomości ekologicznej społeczeństwa oraz braku działań ze strony samorządów i rządu). Po 01.07.2013 r. udział ten zmniejszył się wskutek kampanii informacyjnych na temat segregacji odpadów oraz wprowadzenia selektywnego gromadzenia odpadów na terenie gminy. W kolejnych latach udział zmieszanych odpadów komunalnych będzie stopniowo malał. Związane to jest z zaadaptowaniem przez mieszkańców nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi oraz jego udoskonalaniem (rozwojem).

Ilość poszczególnych rodzajów odbieranych odpadów komunalnych (linia zielona na wykresie):

W starym systemie gospodarowania odpadami komunalnymi odbierano niewielką ilość poszczególnych wyselekcjonowanych rodzajów odpadów komunalnych. W 2013 r. nastąpił znaczny wzrost tego wskaźnika, związany z wprowadzeniem nowego systemu gospodarowania odpadami. Nowy system wprowadza obowiązek selektywnego zbierania kolejnych rodzajów odpadów komunalnych, a także obowiązek osiągnięcia wymaganych poziomów ekologicznych. W latach kolejnych wskutek dalszego rozwoju systemu liczba rodzajów odbieranych odpadów powinna rosnąć ponad obligatoryjne rodzaje wskazane w ustawie. Następnie liczba rodzajów odbieranych odpadów powinna kształtować się na stałym poziomie (liczba rodzajów odpadów jest ograniczona).

8.2. OSIĄGNIĘTE PRZEZ MIASTO I GMINĘ GOŁAŃCZ POZIOMY EKOLOGICZNE W 2013 R – ROCZNE SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI ZADAŃ Z ZAKRESU GOSPODAROWANIA ODPADAMI KOMUNALNYMI

W niniejszym rozdziale przedstawione zostały dane, obliczenia oraz wytyczne, jak obliczać osiągnięte przez gminę poziomy:

- ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania,
- recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych.

Osiągnięty poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w 2013 r.

Według kwartalnych sprawozdań podmiotów odbierających odpady komunalne w 2013 r. z terenu gminy odebrano 1 560,590 Mg zmieszanych odpadów komunalnych. Przetworzeniu poddano 776,860 Mg tych odpadów, natomiast bezpośrednio do składowania trafiło 783,730 Mg. Należy pamiętać, iż ilość zmieszanych odpadów komunalnych jaką bezpośrednio poddano składowaniu będzie wliczana do masy odpadów ulegających biodegradacji przekazanych do składowania, w związku z tym wpłynie negatywnie na osiągnięty przez gminę poziom.

Tabela 4. Sposób postępowania ze zmieszanymi odpadami komunalnymi odebranymi z terenu Miasta i Gminy Gołańcz w 2013 r.

Obszar z którego odebrano odpady o kodzie 20 03 01	Masa odebranych odpadów o kodzie 20 03 01[Mg]	Masa odpadów o kodzie 20 03 01 poddanych składowaniu [Mg]	Masa odpadów o kodzie 20 03 01 poddanych innym niż składowanie procesom przetwarzania [Mg]
Odebranych z obszarów miejskich	794,190	433,320	360,870
Odebranych z obszarów wiejskich	766,400	350,410	415,990
Łącznie gmina	1 560,590	783,730	776,860

Źródło: opracowanie własne

Należy jednak mieć na uwadze, iż część zmieszanych odpadów komunalnych odebranych z terenu gminy zostało poddanych składowaniu ponieważ w I Regionie Gospodarki Odpadami w 2013 r. nie funkcjonowały Regionalne Instalacje Przetwarzania Odpadów Komunalnych w zakresie mechaniczno - biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych. Podmiot ALTVATER Piła odebrane zmieszane odpady komunalne zagospodarowywał w zarządzanej przez siebie sortowni odpadów komunalnych w miejscowości Kłoda, natomiast Remondis Sanitech zmieszane odpady komunalne przekazywał do składowania do Międzygminnego Składowiska Odpadów w Wągrowcu. Uruchomienie Zakładu Zagospodarowania Odpadów Nowe – Toniszewo - Kopaszyn, w którym przetwarzane będą zmieszane odpady komunalne odebrane z terenu Miasta i Gminy Gołańcz, spowoduje iż żadne ilości odebranych zmieszanych odpadów komunalnych nie będą bezpośrednio składowane, co pozwoli osiągnąć znacznie korzystniejsze poziomy ograniczenia masy odpadów komunalnych przekazanych do składowania.

Sposób obliczania poziomu ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w roku rozliczeniowym (2013 r.)

1. Masę odpadów ulegających biodegradacji wytworzoną w 1995 r. oblicza się na podstawie wzoru:

$$OUB_{1995} = 0,155 \times Lm + 0,047 \times Lw \text{ [Mg]}$$

gdzie:

OUB_{1995} – masa odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wytworzonych w 1995 r. [Mg]

Lm – liczba mieszkańców miasta w 1995 r. na obszarze gminy według danych GUS

Lw – liczba mieszkańców wsi w 1995 r. na obszarze gminy według danych GUS

0,155 Mg – ilość bioodpadów wytworzona przez 1 mieszkańca miasta w 1995 r.

0,047 Mg – ilość bioodpadów wytworzona przez 1 mieszkańca wsi w 1995 r.

W przypadku Miasta i Gminy Gołańcz OUB_{1995} wynosi:

$0,155 \times 3\,416$ (liczba mieszkańców miasta wg faktycznego miejsca zamieszkania stan na 31.12.1995 r.) + $0,047 \text{ Mg} \times 5\,219$ (liczba mieszkańców obszaru wiejskiego gminy wg faktycznego miejsca zamieszkania stan na 31.12.1995 r.) = **774,773 Mg**

OUB_{1995} dla Miasta i Gminy Gołańcz wynosi **774,773 Mg**. Wartość ta przy wyliczaniu osiągniętego poziomu dla kolejnych lat będzie taka sama.

2. Masa odpadów komunalnych ulegających biodegradacji dozwolona do składowania w roku rozliczeniowym należy obliczać według wzoru:

$$OUB_R = \frac{OUB_{1995} \times Pr}{100} \text{ [Mg]}$$

gdzie:

OUB_R – masa odpadów komunalnych ulegających biodegradacji dozwolona do składowania w roku rozliczeniowym [Mg];

OUB_{1995} – masa odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wytworzonych w 1995 r. [Mg];

P_r – poziom ograniczania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania dla danego roku rozliczeniowego [%] (dla 2013 r. poziom ten wynosi 50 %).

W przypadku Miasta i Gminy Gołańcz OUB_R wynosi:

$$OUB_R = \frac{774,773 \text{ Mg} \times 50 \%}{100} = 387,387 \text{ Mg}$$

W 2013 r. z terenu Miasta i Gminy Gołańcz mogło być składowane maksymalnie **387,387 Mg** odpadów komunalnych ulegających biodegradacji.

3. Masa odpadów ulegających biodegradacji zebranych ze strumienia odpadów komunalnych z obszaru danej gminy w roku rozliczeniowym, przekazanych do składowania, oblicza się według wzoru:

$$M_{OUBR} = (M_{MR} \times U_M) + (M_{WR} \times U_W) + (M_{SR} \times U_S) + (M_{BR} \times 0,52) [\text{Mg}]$$

gdzie:

M_{OUBR} – masa odpadów ulegających biodegradacji zebranych ze strumienia odpadów komunalnych z obszaru danej gminy w roku rozliczeniowym, przekazanych do składowania [Mg];

M_{MR} – masa zmieszanych odpadów komunalnych o kodzie 20 03 01 zebranych na obszarze miast w roku rozliczeniowym, przekazanych do składowania [Mg];

M_{WR} – masa zmieszanych odpadów komunalnych o kodzie 20 03 01 zebranych na obszarze wsi w roku rozliczeniowym, przekazanych do składowania [Mg];

U_M – udział odpadów ulegających biodegradacji w masie zmieszanych odpadów komunalnych dla miast wynoszący 0,57;

U_W – udział odpadów ulegających biodegradacji w masie zmieszanych odpadów komunalnych dla wsi wynoszący 0,48;

M_{SR} – masa selektywnie zebranych odpadów ulegających biodegradacji ze strumienia odpadów komunalnych z obszaru danej gminy w roku rozliczeniowym, przekazanych do składowania;

U_S – udział odpadów ulegających biodegradacji w masie selektywnie zebranych odpadów ulegających biodegradacji ze strumienia odpadów komunalnych wynoszący dla poszczególnych rodzajów odpadów według kodu:

- 20 01 01 – 1,00;
- 20 01 08 – 1,00;
- 20 01 10 – 0,50;
- 20 01 11 – 0,50;
- 20 01 25 – 1,00;
- 20 01 38 – 0,50;
- 20 02 01 – 1,00;
- 20 03 02 – 1,00;
- 15 01 01 – 1,00;
- 15 01 03 – 1,00;
- ex 15 01 09 z włókien naturalnych – 0,50;

- ex 15 01 06 w części zawierającej papier, tekturę, drewno i tekstylia z włókien naturalnych – 0,50;

M_{BR} – masa odpadów powstałych po mechaniczno-biologicznym przetworzeniu zmieszanych odpadów komunalnych o kodzie 19 12 12 niespełniających wymagań rozporządzenia Ministra Środowiska wydanego na podstawie art. 14 ust. 10 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2010 r. Nr 185, poz. 1243, ze zm.), przekazanych do składowania;

0,52 – średni udział odpadów ulegających biodegradacji w masie odpadów powstałych po mechaniczno-biologicznym przetworzeniu zmieszanych odpadów komunalnych o kodzie 19 12 12 niespełniających wymagań rozporządzenia Ministra Środowiska wydanego na podstawie art. 14 ust. 10 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach.

W przypadku Miasta i Gminy Gołańcz M_{OUBR} wynosi:

$$M_{OUBR} = 433,320 \text{ Mg} \times 0,57 + 350,410 \text{ Mg} \times 0,48 + 432,62 \text{ Mg} \times 0,52 = 640,152 \text{ Mg}$$

W 2013 r. z terenu Gminy Gołańcz do składowania przekazano 640,152 Mg odpadów komunalnych ulegających biodegradacji.

W 2013 r. nie było selektywnie odebranych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (M_{SR}), które bezpośrednio składowano na składowiskach odpadów. Wszystkie selektywnie zebrane odpady ulegające biodegradacji zostały poddane procesom odzysku.

Natomiast 433,320 Mg ze zmieszanych odpadów komunalnych odebranych z miasta oraz 350,410 Mg z obszaru wiejskiego trafiło do składowania. Pozostała ilość odebranych z terenu gminy zmieszanych odpadów komunalnych (776,860 Mg) została poddana procesom przetwarzania. W wyniku przetwarzania tych odpadów powstało 407,02 Mg odpadów kodzie 19 12 12 przekazanych do składowania, które powstały po mechaniczno-biologicznym przetwarzaniu zmieszanych odpadów komunalnych (M_{BR}). Do wartości M_{BR} należy jeszcze dodać 25,6 Mg odpadów o kodzie 19 12 12 przekazanych do składowania wpisanych w kwartalnym sprawozdaniu jednego z podmiotów odbierających odpady w 2013 r.

Procesy mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych w instalacjach do których te odpady trafiły charakteryzowały się 48 % poziomem efektywności odzysku, gdyż z dostarczonych zmieszanych odpadów komunalnych (776,860 Mg) do składowania trafiło (pod kodem 19 12 12) 407,02 Mg.

4. Osiągany w roku rozliczeniowym poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazanych do składowania (T_R) oblicza się według wzoru:

$$T_R = \frac{MOUBR \times 100}{OUB1995} [\%]$$

gdzie:

T_R – osiagany w roku rozliczeniowym poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazanych do składowania [%];

M_{OUBR} – masa odpadów komunalnych ulegających biodegradacji zebranych z obszaru danej gminy w roku rozliczeniowym, przekazanych do składowania [Mg];

OUB_{1995} – masa odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wytworzonych w 1995 r. [Mg].

Jeżeli $T_R = P_R$ albo $T_R < P_R$ – poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w roku rozliczeniowym został osiągnięty, gdzie:

P_R – poziom ograniczania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania, jaki gmina musi osiągnąć w danym roku.

W przypadku Miasta i Gminy Gołańcz T_R wynosi:

$$T_R = \frac{640,152 \text{ Mg} \times 100}{774,773 \text{ Mg}} = 82,6 \%$$

Miasto i Gmina Gołańcz w 2013 r. osiągnęła **82,6 %** poziom ograniczenia składowania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania. Wymagany dla 2013 r. poziom ograniczenia składowania bioodpadów mógł wynosić nie więcej niż 50 %, w związku z tym Gmina Gołańcz nie osiągnęła wymaganego poziomu przekraczając go o 32,6 %.

Kara z tytułu nieosiągnięcia przez Gminę Gołańcz wymaganego poziomu w 2013 r., jaka może być nałożona przez WIOŚ wynosi 16 111 zł.

Pamiętać należy jednak, jak już wspomniano na wstępie niniejszego rozdziału, iż w 2013 r. na terenie I Regionu Gospodarki Odpadami nie funkcjonowały RIPOK w zakresie mechaniczno - biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, w związku z tym część zmieszanych odpadów komunalnych zdeponowano na składowiskach, co niekorzystnie wpłynęło na osiągnięty poziom. Po uruchomieniu Zakładu Zagospodarowania Odpadów Nowe – Toniszewo - Kopaszyn wszystkie odebrane z terenu gminy zmieszane odpady komunalne będą w nim przetwarzane, co spowoduje, iż odpady te nie będą składowane i uzyskany poziom będzie znacznie korzystniejszy.

Poniżej obliczono orientacyjny poziom ograniczenia składowania odpadów ulegających biodegradacji przy założeniu, iż wszystkie (1 560,590 Mg) odebrane z terenu gminy zmieszane odpady komunalne, zostałyby poddane procesom przetwarzania oraz efektywność tego przetwarzania będzie wynosiła 48 % (tyle ile w 2013 r.).

$OUB_{1995} = 774,773 \text{ Mg}$

$M_{OUBR} = 811,507 \text{ Mg} \times 0,52 \text{ Mg} = 421,984 \text{ Mg}$

$T_R = 421,984 \text{ Mg} / 774,773 \text{ Mg} \times 100 = 54,5 \%$

Tak więc, w przypadku gdyby wszystkie odebrane zmieszane odpady komunalne były by przetwarzane (przy 48 % efektywności przetwarzania), wówczas Miasto i Gmina Gołańcz osiągnęłaby 54,5 % poziom ograniczenia składowania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji. Co prawda wymagany poziom również nie zostałby osiągnięty, ale byłby on zdecydowanie bardziej korzystny (przekroczenie wymaganego poziomu jedynie o 4,5 %).

Z analizy powyższych danych wynika, iż w nowym systemie gospodarowania odpadami komunalnymi największy wpływ na osiągnięcie przez samorządy gminne wymaganych poziomów ograniczenia składowania bioodpadów, będzie miała efektywność przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych w Regionalnych Instalacjach Przetwarzania Odpadów Komunalnych. Im wyższa efektywność RIPOK, tym większe są

szanse gmin na osiągnięcie wymaganego poziomu. W poniższej tabeli obliczono na jakim orientacyjnym poziomie musiałyby być efektywność mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych w RIPOK, aby Miasto i Gmina Gołańcz mogła osiągnąć wymagany poziom. Do obliczeń przyjęto założenie, iż w kolejnych latach z terenu gminy będzie odbierane 1 560,590 Mg zmieszanych odpadów komunalnych oraz ze wszystkie one będą poddane procesom MBP.

Tabela 5. Orientacyjne wymagane minimalne efektywności przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych w RIPOK w poszczególnych latach, aby Miasto i Gmina Gołańcz mogła osiągnąć wymagane poziomy ograniczenia składowania

rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
wymagane poziomy ograniczenia składowania	50 %	50 %	50 %	45 %	45 %	40 %	40 %	35 %
min. efektywność przetwarzania w %	52 %	52 %	52 %	57 %	57 %	62 %	62 %	67 %
min. efektywność przetwarzania w Mg	816	816	816	890	890	965	965	1 039
max. ilość M_{BR} w %	48 %	48 %	48 %	43 %	43 %	38 %	38 %	33 %
max. ilość M_{BR} w Mg	745	745	745	670	670	596	596	521

Źródło: opracowanie własne

Z powyższej tabeli wynika, iż aby w 2014 r. Miasto i Gmina Gołańcz mogła osiągnąć wymagany poziom ograniczenia składowania bioodpadów, minimalna efektywność przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych w RIPOK powinna wynosić ok. 52 %, co w przeliczeniu na masę daje 816 Mg zmieszanych odpadów komunalnych, które powinny być w ramach MBP ponownie zagospodarowane. Natomiast maksymalna ilość M_{BR} jaka może powstać ze zmieszanych odpadów komunalnych w wyniku MBP to około 745 Mg.

W kolejnej tabeli obliczono ile odpadów komunalnych ulegających biodegradacji może trafić w poszczególnych latach do składowania z terenu Miasta i Gminy Gołańcz, aby osiągnąć wymagany poziom.

Tabela 6. Poziomy ograniczenia masy odpadów ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania

rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
wymagane poziomy ograniczenia składowania	50%	50%	50%	45%	45%	40%	40%	35%
wymagane poziomy ograniczenia składowania (Mg)	387	387	387	349	349	310	310	271

Źródło: Opracowanie własne

W 2013 r. aby móc osiągnąć wymagany poziom gmina mogła składować maksymalnie około 387 Mg bioodpadów. W rzeczywistości składowaniu w 2013 r. poddano 640 152 Mg, a więc przekroczono dozwolony poziom o 253,152 Mg. Dozwolone do

składowania ilości odpadów ulegających biodegradacji stopniowo maleją. W 2020 r. z terenu Miasta i Gminy Gołańcz będzie mogło być składowane jedynie 271 Mg tych odpadów.

Osiągnięty w 2013 r. poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła

Poziomy recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła oblicza się na podstawie wzoru:

$$P_{pmts} = \frac{Mr_{pmts}}{Mw_{pmts}} \times 100 \%$$

gdzie:

P_{pmts} – poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła, wyrażony w %,

Mr_{pmts} – łączna masa odpadów papieru, metalu, tworzyw sztucznych i szkła poddanych recyklingowi i przygotowanych do ponownego użycia, pochodzących ze strumienia odpadów komunalnych z gospodarstw domowych oraz od innych wytwórców odpadów komunalnych, wyrażona w Mg,

Mw_{pmts} – łączna masa wytworzonych odpadów papieru, metalu, tworzyw sztucznych i szkła pochodzących ze strumienia odpadów komunalnych z gospodarstw domowych oraz od innych wytwórców odpadów komunalnych, wyrażona w Mg.

Wytyczne do obliczania poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła:

1. Przy obliczaniu Mr_{pmts} należy brać pod uwagę następujące odpady:

- 15 01 01 - opakowania z papieru i tektury,
- 15 01 02 - opakowania z tworzyw sztucznych,
- 15 01 04 - opakowania z metali,
- 15 01 06 - zmieszane odpady opakowaniowe,
- 15 01 07 - opakowania ze szkła,
- 20 01 01 – papier i tektura,
- 20 01 02 – szkło,
- 20 01 39 - tworzywa sztuczne,
- 20 01 40 - metale.

W 2013 r. Mr_{pmts} dla Miasta i Gminy Gołańcz wyniósł 125,18 Mg. Na liczbę tą złożyły się następujące ilości odpadów poddanych recyklingowi:

- 38,36 Mg odpadów opakowaniowych z tworzyw sztucznych,
- 75,93 Mg odpadów opakowaniowych ze szkła,
- 10,89 Mg odpadów opakowaniowych z papieru i tektury.

Należy pamiętać, aby przy obliczaniu poziomów recyklingu dla kolejnych lat uwzględniać nie tylko ilość odpadów poddanych recyklingowi pochodzących z selektywnego

zbierania z terenu gminy, ale również ilość odpadów poddanych recyklingowi wydzielonych w instalacji ze zmieszanych odpadów komunalnych.

2. Obliczanie M_{wpmts} :

Łączną masę wytworzonych odpadów papieru, metalu, tworzyw sztucznych i szkła pochodzących ze strumienia odpadów komunalnych z gospodarstw domowych oraz od innych wytwórców odpadów komunalnych oblicza się na podstawie wzoru:

$$M_{wpmts} = L_m \times M_{WGUS} \times U_{mpmts}$$

gdzie:

L_m – liczba mieszkańców gminy,

M_{WGUS} – masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca na terenie województwa (zgodnie z aktualnymi danymi publikowanymi przez Główny Urząd Statystyczny),

U_{mpmts} – udział łączny odpadów papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła w składzie morfologicznym odpadów komunalnych (na podstawie aktualnego Krajowego planu gospodarki odpadami)

W przypadku Miasta i Gminy Gołańcz przy wyliczaniu M_{wpmts} wykorzystano następujące założenia:

U_{mpmts} – ponieważ Miasto i Gmina Gołańcz jest gminą miejsko-wiejską, należy wykorzystać w obliczeniach zarówno łączny udział odpadów papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła w składzie morfologicznym odpadów komunalnych dla małych miast jak dla i obszarów wiejskich.

Według Krajowego Planu Gospodarki Odpadami 2014 dla miast o liczbie ludności poniżej 50 tys. udział ten wynosi 32,40 %, natomiast dla terenów wiejskich 27,70 %.

Tabela 7. Udział procentowy odpadów papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła w składzie morfologicznym odpadów komunalnych

Małe miasta (<50 tys. mieszk.)		Tereny wiejskie	
papier	9,70 %	papier	5,00 %
metal	1,50 %	metal	2,40 %
tworzywa sztuczne	11,00 %	tworzywa sztuczne	10,30 %
szkło	10,20 %	szkło	10,00 %
Łączny udział	32,40 %	Łączny udział	27,70 %

Źródło: opracowanie własne na podstawie KPGO 2014

L_m – liczba mieszkańców miasta Gołańcz – 3 431, liczba mieszkańców obszaru wiejskiego gminy – 5 135 (wg faktycznego miejsca zamieszkania, stan na 31.12.2012 r. wg danych GUS-Bank Danych Lokalnych)

M_{WGUS} - masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca na terenie województwa wielkopolskiego wynosi 0,314 Mg (wg opracowania Infrastruktura Komunalna

w 2012 r. – GUS, Warszawa 2013 r.). Pod koniec każdego roku na stronach internetowych GUS publikowane jest takie opracowanie, które dotyczy roku poprzedniego.

M_{wpmts} dla Miasta i Gminy Gołańcz wynosi:

$$M_{wpmts} = (3\,431 \times 32,4 \% + 5\,135 \times 27,7 \%) \times 0,314 \text{ Mg} = \mathbf{795,7 \text{ Mg}}$$

Osiągnięty przez Miasto i Gminę Gołańcz poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła (P_{pmts}) wynosi:

$$P_{pmts} = \frac{125,18 \text{ Mg}}{795,7 \text{ Mg}} \times 100\% = \mathbf{15,7 \%}$$

Miasto i Gmina Gołańcz w 2013 r. osiągnęła 15,7 % poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła. Wymagany rozporządzeniem poziom wynosił $\geq 12\%$, a więc został przez Miasto i Gminę Gołańcz osiągnięty.

Decydujący wpływ na osiągnięcie wymaganego poziomu miało to, iż wszystkie selektywnie odebrane z terenu gminy odpady szkła, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury zostały poddane recyklingowi.

W poniższej tabeli obliczono przybliżoną minimalną ilość odpadów surowcowych, jaką należy każdego roku poddawać recyklingowi, aby Miasto i Gmina Gołańcz osiągnęła wymagany rozporządzeniem poziom oraz potencjalne kary pieniężne w sytuacji gdyby z terenu gminy co roku recyklingowi poddawano 125,18 Mg odpadów. Przy wyliczeniach wykorzystano również założenie, iż w kolejnych latach liczba mieszkańców miasta Gołańcz będzie wynosiła 3 431 mieszkańców, liczba mieszkańców obszaru wiejskiego 5 135 mieszkańców, a ilość odpadów wytworzonych przez mieszkańca województwa wielkopolskiego będzie wynosiła 0,314 Mg.

Tabela 8. Wymagane poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych

rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
wymagane poziomy recyklingu	12%	14%	16%	18%	20%	30%	40%	50%
przybliżona ilość odp. jaką należy poddać recyklingowi. aby osiągnąć wymagany poziom* w Mg	95	111	127	143	159	239	318	398
potencjalna kara pieniężna z tyt. nieosiągnięcia wymaganego poziomu w zł**	0	0	255	2159	4063	13582	23102	32622

Źródło: Opracowanie własne

* przy założeniu, iż liczba mieszkańców gminy i województwa oraz ilość wytworzonych odpadów komunalnych na terenie województwa będą takie jak w 2013 r.

** przy założeniu, iż recyklingowi poddawane będzie 125,18 Mg odpadów oraz opłata marszałkowska za składowanie odpadów będzie wynosiła 119,64 zł/Mg (tak jak dla 2014 r.)

Analizując dane zawarte w powyższej tabeli, wynika iż jeżeli także w 2014 r. recyklingowi poddane zostanie 125,18 Mg odpadów to gmina również osiągnie wymagany poziom. Natomiast ilość ta dla 2015 r. będzie już niewystarczająca, ponieważ aby osiągnąć

wymagany poziom dla 2015 r. należało będzie poddać recyklingowi minimum około 127 Mg odpadów. Dla porównania, aby gmina osiągnęła wymagany dla 2020 r. 50 % poziom, recyklingowi trzeba będzie poddać już minimum około 398 Mg odpadów, a więc ponad 3-krotnie więcej niż w 2013 r.

IX. WNIOSKI I ZALECENIA DLA MIASTA I GMINY GOŁAŃCZ

9.1. ZALECENIA DOTYCZĄCE EGZEKUCJI OPŁAT ZA GOSPODAROWANIE ODPADAMI KOMUNALNYMI

Bardzo istotną zmianą z punktu widzenia organizacji systemu gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie gmin jest dodanie wskutek nowelizacji ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach z dnia 25.01.2013 r. art. 6q.

Dodanie art. 6q prowadzi do sytuacji, iż organem właściwym do wszczęcia i prowadzenia postępowania egzekucyjnego, w ramach którego odbywa się egzekucja należności pieniężnych z tytułu opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi będzie w pierwszej kolejności Burmistrz. Postępowanie organ ten prowadzi do momentu, gdy egzekucja prowadzona na podstawie konkretnego tytułu wykonawczego okaże się częściowo lub całkowicie bezskuteczna. Wtedy dopiero powstaje po stronie Burmistrza obowiązek (a zarazem uprawnienie) skierowania tytułu wykonawczego do naczelnika właściwego urzędu skarbowego, jako organu egzekucyjnego uprawnionego do stosowania wszystkich środków egzekucyjnych.

Dotychczas uprawnienia egzekucyjne posiadało niewiele samorządów w kraju. Wprowadzenie obowiązku prowadzenia przez gminę postępowania egzekucyjnego w zakresie pobierania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi ma na celu zapewnienie większej kontroli samorządów nad obiegiem tej opłaty oraz przede wszystkim zwiększenie jej ścigalności.

Jednakże organizacja gminnego systemu egzekwowania opłaty śmieciowej jest niezwykle skomplikowanym i czasochłonnym przedsięwzięciem, który wymagać będzie posiadania szerokiej wiedzy z zakresu postępowania egzekucyjnego w administracji, a także zwiększenia kosztów administracyjnych (np. poprzez zatrudnienie dodatkowych pracowników).

W celu wykonywania obowiązków organu egzekucyjnego przez Burmistrza, potrzebne będzie utworzenie w Urzędzie Miasta i Gminy komórki organizacyjnej, do której zadań będzie należała m.in. egzekucja opłat nieuiszczonych lub uiszczonych w wysokości niższej od należnej. Zgodnie z art. 143 par. 1 ustawy Ordynacja podatkowa, organ podatkowy (wg art. 6q ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach - w sprawach dotyczących opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi stosuje się przepisy ustawy Ordynacja podatkowa, z tym że uprawnienia organów podatkowych przysługują wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta) może upoważnić funkcjonariusza celnego lub pracownika kierowanej jednostki organizacyjnej do załatwienia spraw w jego imieniu i w ustalonym zakresie (upoważnienie takie obejmować będzie wykonywanie zadań dotyczących ustalania, poboru i windykacji opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi). Wyżej wymieniony artykuł ustawy Ordynacja podatkowa dopuszcza więc udzielenie pełnomocnictwa jedynie funkcjonariuszowi celnemu lub pracownikowi Urzędu

Miasta i Gminy, co oznacza, że udzielenie pełnomocnictwa innym osobom, w tym firmie windykacyjnej, nie jest możliwe.

Do najważniejszych obowiązków osoby zatrudnionej na stanowisku pracownika ds. poboru i rozliczeń opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi będzie należało:

- księgowanie na kontach analitycznych przypisów i odpisów, wpłat i zwrotów opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi,
- kontrolowanie terminowości zapłaty podatku, w tym naliczanie odsetek i rozksięgowanie wpłat,
- analizowanie zaległości celem podjęcia działań zmierzających do przymusowego ściągnięcia należności, w tym badanie przedawnień zobowiązań,
- podejmowanie działań egzekwujących poprzez wysyłanie upomnień i wystawianie tytułów wykonawczych,
- współpracowanie z organami egzekucyjnymi w celu uzyskania informacji o sposobie załatwienia wniosku egzekucyjnego,
- aktualizacja tytułów wykonawczych.

W Urzędzie Miasta i Gminy powinien zostać również zatrudniony poborca skarbowy do spraw terenowej egzekucji opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Oprócz znajomości przepisów prawnych z zakresu ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, Ordynacji podatkowej, kodeksu postępowania administracyjnego czy ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, osoba pełniąca funkcję poborcy powinna posiadać odpowiednie kompetencje psychologiczne poparte asertywnością i stanowczością w kontaktach z dłużnikami. Do głównych zadań poborcy będzie należało:

- wykonywanie czynności egzekucyjnych u zobowiązanych, na podstawie przydzielonych do załatwienia tytułów wykonawczych, zgodnie z ustawą o postępowaniu egzekucyjnym w administracji oraz przepisami wykonawczymi,
- prowadzenie dokumentacji czynności egzekucyjnych w tym terminowe i rzetelne rozliczanie pobranych kwot.

Wprowadzenie w nowelizacji ustawy z dnia 25.01.2013 r. uprawnień dla Burmistrza dotyczących egzekucji opłaty za gospodarowanie odpadami miało na celu ułatwienie i usprawnienie systemu poboru opłaty śmieciowej w gminach. Z perspektywy czasu okazało się jednak, iż samorządy (szczególnie małe) nie miały możliwości (głównie finansowych) do organizacji całego systemu egzekucyjnego. Często koszty wdrożenia i prowadzenia postępowania egzekucyjnego przekraczały zyski z tytułu wyegzekwowanej opłaty. W związku z powyższym, w projekcie kolejnej nowelizacji ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, który został skierowany przez grupę posłów Platformy Obywatelskiej w dniu 14.03.2014 r. do Marszałka Sejmu, postuluje się o uchylenie art. 6q, który daje uprawnienie egzekucyjne Burmistrzowi. Oznacza to więc, iż planowany jest powrót do ogólnych zasad wynikających z ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2012 r., poz. 1015, ze zm.).

9.2. ZALECENIE DOTYCZĄCE SELEKTYWNEGO ZBIERANIA ODPADÓW KOMUNALNYCH – OBOWIĄZEK NIE WYBÓR

Prawie wszystkie samorządy w kraju (w tym Miasto i Gmina Gołańcz) umieściły w deklaracjach o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi pytanie bądź

oświadczenie, dające możliwość wypełniającemu deklarację, dokonania wyboru czy odpady będą zbierane w sposób selektywny czy też nie.

Tymczasem w Regulaminie utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta i Gminy Gołańcz zamieszczone zostały następujące zapisy nakazujące mieszkańcom gminy selektywne zbieranie odpadów komunalnych:

„Rozdział 2

Wymagania w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenie nieruchomości

§ 4 pkt. 6 Właściciele nieruchomości zapewniają utrzymanie czystości i porządku na terenie nieruchomości poprzez prowadzenie selektywnego zbierania i przekazywania przedsiębiorcy odpadów komunalnych w sposób opisany w niniejszym Regulaminie.

§ 5 Ustala się następujące zasady w zakresie prowadzenia selektywnego zbierania i odbierania odpadów:

*pkt. 3 prowadzenie selektywnego zbierania następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru i tektury, metalu, tworzyw sztucznych, odpadów wielomateriałowych oraz szkła **jest obowiązkowe** we wszystkich rodzajach zabudowy.”*

Umożliwienie mieszkańcom w deklaracjach dokonania wyboru, iż odpady nie będą przez nich zbierane w sposób selektywny przeczy głównej idei nowego systemu czyli ustanowieniu selektywnego zbierania odpadów komunalnych. Gminy zobowiązane są przecież wywiązać się z rygorystycznych poziomów odzysku. Ponadto, jak wskazano powyżej, Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta i Gminy Gołańcz nałożył na mieszkańców **obowiązek** selektywnego zbierania odpadów komunalnych. W przypadku, gdy mieszkaniec w deklaracji oświadczy brak prowadzenia selektywnej zbiórki odpadów, przysna się tym samym do łamania zapisów regulaminu.

Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 5 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, Gminy ustanawiają selektywne zbieranie odpadów komunalnych obejmujące co najmniej następujące frakcje odpadów: papieru, metalu, tworzywa sztucznego, szkła i opakowań wielomateriałowych oraz odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, w tym odpadów opakowaniowych ulegających biodegradacji. Ponadto zgodnie z art. 4 ust. 2 pkt 1 ustawy, regulamin określa szczegółowe zasady utrzymania czystości i porządku na terenie gminy dotyczące wymagań w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenie nieruchomości obejmujących prowadzenie we wskazanym selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych.

W wyniku analizy art. 3 ust. 2 pkt 5 oraz art. 4 ust. 2 pkt 1 ustawy należy uznać, iż w regulaminie utrzymania czystości i porządku należy ustanowić selektywną zbiórkę odpadów komunalnych. Jednocześnie zgodnie z art. 10 ust. 2 i 2a ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, kto nie wykonuje obowiązków wymienionych w art. 5 ust. 1 ustawy oraz obowiązków określonych w regulaminie podlega karze grzywny.

Należy przypomnieć, iż zgodnie z art. 5 ust. 1 pkt 3b ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach właściciele nieruchomości zapewniają utrzymanie czystości i porządku przez pozbywanie się zebranych na terenie nieruchomości odpadów komunalnych oraz nieczystości ciekłych w sposób zgodny z przepisami ustawy i przepisami odrębnymi.

Wobec powyższego, analizując zapisy regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta i Gminy Gołańcz (§ 4, § 5) należy uznać, iż selektywna zbiórka odpadów komunalnych jest obowiązkowa, a jej nie wykonanie jest wykroczeniem z art. 10 ust. 2a ustawy.

Potwierdzeniem obowiązku selektywnego zbierania odpadów przez mieszkańców jest również projekt nowelizacji ustawy z dnia 14.03.2014 r., który przyjmuje że stawką wzorcową jest stawka opłaty za odpady zbierane w sposób selektywny (taki zresztą sposób zbierania jest - podobnie zresztą jak dotychczas - obowiązkiem właścicieli nieruchomości, a nie ich dobrą wolą). W przypadku nieprzestrzegania tego obowiązku jest stosowana wyższa „sankcyjna” stawka opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

W związku z powyższymi zapisami z deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi należy usunąć oświadczenie o sposobie gromadzenia odpadów komunalnych i przyjąć, iż selektywne zbieranie odpadów jest obowiązkiem każdego mieszkańca.

9.3. ZALECENIE PODJĘCIA UCHWAŁY W SPRAWIE OKREŚLENIA GÓRNYCH STAWEK OPŁAT PONOSZONYCH PRZEZ WŁAŚCICIELI NIERUCHOMOŚCI, KTÓRZY NIE SĄ OBOWIĄZANI DO PONOSZENIA OPŁAT ZA GOSPODAROWANIE ODPADAMI KOMUNALNYMI NA RZECZ GMINY, ZA USŁUGI W ZAKRESIE ODBIERANIA ODPADÓW KOMUNALNYCH ORAZ OPRÓŻNIANIA ZBIORNIKÓW BEZODPŁYWOWYCH I TRANSPORTU NIECZYSTOŚCI CIEKŁYCH

Podjęcie tej uchwały wynika z art. 6. ust. 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Podjęcie niniejszego aktu przez Radę Miasta i Gminy Gołańcz jest obowiązkowe, ponieważ nie została podjęta uchwała na podstawie art. 6c ust. 2 (objęcie systemem gminnym także nieruchomości niezamieszkałych) i uchwała na podstawie art. 6a ust. 1 (przejęcie od właścicieli nieruchomości obowiązków w zakresie pozbywania się nieczystości ciekłych).

Uchwała ta, w części dotyczącej odbierania odpadów odnosi się wyłącznie do nieruchomości niezamieszkałych. Podjęcie tej uchwały oznacza, iż podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości niezamieszkałych, w zawieranych z tymi właścicielami umowach, nie mogą stosować wyższych stawek opłat od górnych stawek przyjętych przez Radę Miasta i Gminy. Tak więc uchwała ta chroni właścicieli nieruchomości niezamieszkałych przed zbytnim wzrostem cen oferowanych przez podmiot odbierający odpady.

Poniżej przedstawiono wzór uchwały w sprawie określenia górnych stawek (...). Zapisy zawarte w uchwale nie są ostateczne należy je zweryfikować i dostosować do swoich wymagań i koncepcji realizacji gminnej gospodarki odpadami komunalnymi.

**Uchwała Nr XXX/XXX/2014
Rady Miast i Gminy Gołańcz
z dnia 2014 r.**

w sprawie określenia górnych stawek opłat ponoszonych przez właścicieli nieruchomości, którzy nie są obowiązani do ponoszenia opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi na rzecz gminy, za usługi w zakresie odbierania odpadów komunalnych oraz opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych.

Na podstawie art. 6r ust. 4 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2013 r., poz. 1399 ze zm.), art. 40 ust. 1 i art. 41 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r., poz. 594, ze zm.), art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych aktów prawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 197 poz. 1172)

Rada Miasta i Gminy Gołańcz uchwala, co następuje:

§ 1

1. Określa się górne stawki opłat ponoszonych przez właścicieli nieruchomości, którzy nie są obowiązani do ponoszenia opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi na rzecz gminy, za usługi w zakresie odbierania odpadów komunalnych oraz opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, w wysokości brutto:
 - 1) odbieranie odpadów komunalnych – zł za 1 m³;
 - 2) opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych – zł za 1 m³.
2. W przypadku, gdy odpady komunalne nie są zbierane i odbierane w sposób selektywny, górne stawki opłat za usługi, o których mowa w ust. 1 pkt 1, wynoszą zł za 1 m³.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi.

§ 3

Traci moc uchwała XXX/XXX/XXX Rady Miasta i Gminy Gołańcz w sprawie ustalenia górnych stawek opłat ponoszonych przez właścicieli nieruchomości za usługi w zakresie odbioru odpadów komunalnych z terenu nieruchomości oraz opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych

/już nowelizacja ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach z 2005 r. wprowadziła obowiązek uchwalenia górnych stawek opłat za odbiór odpadów, jeżeli już była podjęta taka uchwała wcześniej, należy zamieścić w niniejszej uchwale paragraf unieważniający wcześniej podjętą uchwałę/

§ 4

Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego.

Uzasadnienie

Rada Miasta i Gminy, zgodnie z art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2013 r., poz. 1399, ze zm.), jest obowiązana podjąć uchwałę określającą górne stawki opłat za odbiór odpadów komunalnych oraz opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych dla właścicieli nieruchomości niezamieszkałych, którzy nie są obowiązani do ponoszenia opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi na rzecz gminy.

Celem podjęcia uchwały w sprawie określenia górnych stawek opłat (...) jest określenie maksymalnych cen usług w tym zakresie, świadczonych przez przedsiębiorców.

Takie odgórne ustalenie maksymalnych stawek opłat za usługi w zakresie odbierania odpadów komunalnych oraz opróżniania zbiorników bezodpływowych wprowadza możliwość ujednolicenia cen usług świadczonych w tym zakresie na terenie Miasta i Gminy Gołańcz. Dzięki tej uchwale właściciele nieruchomości korzystający z usług różnych przedsiębiorców, będą ponosić z tego tytułu opłaty nie różniące się od siebie w znaczący sposób, przy jednoczesnym zachowaniu jakości świadczeń. Dany przedsiębiorca może regulować ceny świadczonych przez siebie usług na podstawie podniesionych kosztów, jednak nie może on przekroczyć górnych stawek opłat określonych w uchwale.

Wprowadzone uchwałą ujednolicenie cen usług spowoduje, że właściciele nieruchomości niezamieszkałych, którzy nie są obowiązani do ponoszenia opłat na rzecz gminy, zawierając umowy z różnymi przedsiębiorcami, będą ponosili z tego tytułu zbliżone koszty.

9.4. ZALECENIE POBIERANIA OPŁAT ZA GOSPODAROWANIE ODPADAMI KOMUNALNYMI W DRODZE INKASA

Pobieranie opłaty w drodze inkasa może być korzystne dla Miasta i Gminy Gołańcz (szczególnie dla mieszkańców obszaru wiejskiego), ponieważ ułatwi mieszkańcom składanie opłat (głównie starszym osobom), co pozwoli na lepszą organizację i dostosowanie nowego systemu do potrzeb mieszkańców. Wprowadzenie inkasa powinno wpłynąć korzystnie na skuteczność poboru opłaty przez gminę, a więc będą uzyskiwane większe zyski z tego tytułu.

Proponuje się wyznaczyć jako inkasentów sołtysów. Podejmując uchwałę wyznaczającą sołtysa na inkasenta, Rada musi w niej określić kto będzie inkasentem i za jakie wynagrodzenie. Musi także uzyskać zgodę danego sołtysa na pobieranie przez niego podatków w formie inkasa. W praktyce do pełnienia funkcji inkasenta wyznacza się zwykle osoby, które z racji wykonywania innych zadań mają łatwy kontakt z podatnikami – osobą taką jest właśnie sołtys. Wynagrodzenie za inkaso określone jako prowizja zostaje wyrażone procentowo w uchwale rady. Jego wysokość powinna być dostosowana do obowiązków inkasenta. W uchwale rada ustala wysokość wynagrodzenia od zebranych podatków. Inkasent nie może sam sobie pobrać prowizji, musi wpłacić całość zebranych podatków właściwemu organowi w wymaganym terminie. Dopiero potem odbiera od gminy należną mu prowizję. Jej wysokość zależy od woli Rady Miasta i Gminy. Najczęściej jest to kilka – do kilkunastu procent od sumy zebranych podatków. Jeśli w skład gminy wchodzi sołectwa o bardzo zróżnicowanej powierzchni i liczbie mieszkańców, to Rada może to uwzględnić różnicując według przyjętej zasady wysokość prowizji.

W wyniku podjęcia przez Radę Miasta i Gminy uchwały wyznaczającej na inkasentów sołtysów wiązuje się stosunek administracyjno-prawny między tymi sołtysami, a gminą. Niepotrzebne jest więc w tym zakresie zawieranie żadnej dodatkowej umowy zlecenia, albo umowy o dzieło.

Poniżej przedstawiono wzór uchwały w sprawie poboru opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w drodze inkasa oraz wyznaczenia inkasentów. Zapisy zawarte w uchwale nie są ostateczne należy je zweryfikować i dostosować do swoich wymagań i koncepcji realizacji gminnej gospodarki odpadami komunalnymi.

Uchwała Nr XXX/XXX/2014
Rady Miasta i Gminy Gołańcz
z dnia 2014 r.

w sprawie poboru opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w drodze inkasa oraz wyznaczenia inkasentów.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 i art. 40 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594.), art. 61 ust. 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2013 r., poz. 1399 ze zm.) oraz art. 31 i art. 47 § 4a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2012 r. poz. 749 ze zm.).

Rada Miasta i Gminy Gołańcz uchwala, co następuje:

§1

1. Zarządza się pobór w drodze inkasa opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.
2. Określa się następujących inkasentów uprawnionych do pobierania wyżej wymienionej należności:
inkasentami opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, są sołtysi na terenie swojego sołectwa, t.j.:
 - 1) Pan - na terenie sołectwa,
 - 2) Pan - na terenie sołectwa,
 - 3) Pan - na terenie sołectwa,
 - 4) Pani - na terenie sołectwa,
 - 5) Pan - na terenie sołectwa,
 - 6) Pani - na terenie sołectwa

§2

Ustala się wynagrodzenie za inkaso w wysokości % od sumy zainkasowanej i terminowo przekazanej do Urzędu Miasta i Gminy Gołańcz opłaty.

§3

1. Inkasenci, o których mowa w § 1, są uprawnieni i zobowiązani do pobierania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi odpowiednio od osób: zamieszkałych lub posiadających nieruchomości na obszarze ich działania (tj. danego sołectwa określonego w § 1).
2. Inkasenci są uprawnieni i zobowiązani do pobierania kwot opłaty oraz odsetek od nieterminowo uiszczanej opłaty.
3. Pobrane kwoty inkasent jest zobowiązany w ciągu ... dni roboczych wpłacić w kasie w Urzędzie Miasta i Gminy lub odprowadzić na rachunek bankowy Miasta i Gminy Gołańcz.

§4

1. Osoby fizyczne będące inkasentami dokonują czynności inkasa osobiście.
2. Umocowanie inkasenta automatycznie wygasa z chwilą utraty funkcji.

§5

Zarządzenie poboru opłaty w drodze inkasa nie wyklucza możliwości uiszczania opłaty bezpośrednio w kasie w Urzędzie Miasta i Gminy Gołańcz lub na właściwy rachunek bankowy Gminy Gołańcz.

§6

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi.

§7

Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego.

Przewodniczący Rady

Uzasadnienie

Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2013 r. poz. 1399 ze zm.) daje Radzie Miasta i Gminy możliwość, zarządzenia w drodze uchwały poboru opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi w drodze inkasa oraz wyznaczenia inkasentów i określenia wysokości wynagrodzenia za inkaso, co pozwala na lepszą organizację i dostosowanie nowego systemu gospodarki odpadami do potrzeb mieszkańców. Wobec powyższego podjęcie przedmiotowej uchwały jest zasadne.

Przewodniczący Rady

9.5. ZALECENIE PODJĘCIA UCHWAŁY W SPRAWIE DODATKOWYCH USŁUG

Zgodnie z art. 6r ust. 4 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach Rada Miasta i Gminy może określić, w drodze uchwały stanowiącej akt prawa miejscowego, rodzaje dodatkowych usług świadczonych przez gminę w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów oraz wysokość cen za te usługi. Ustawodawca nie sprecyzował, jakich konkretnie dodatkowych usług dotyczyć może uchwała. Jednakże przedmiotem tej fakultatywnej uchwały są usługi dodatkowe, czyli usługi wykraczające ponad standardowe usługi świadczone przez gminę, o których mowa w uchwale w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów w zamian za uiszczoną opłatę.

Właściciel nieruchomości, aby mógł skorzystać z dodatkowych usług, które gmina oferuje na swoim terenie, musi zgłosić gminie taką chęć. Tak więc samo podjęcie niniejszej uchwały nie powoduje automatycznie przeniesienia danych obowiązków na gminę. Zależy to od wyboru dodatkowych usług przez zainteresowanych mieszkańców gminy.

W uchwale wskazuje się, że rada gminy określa w uchwale, o której mowa w tym przepisie, rodzaje dodatkowych usług świadczonych przez gminę w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów oraz wysokość cen za te usługi. W takiej sytuacji koszty świadczenia dodatkowych usług nie mogą być pokrywane w ramach opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Opłata

ta pokrywa bowiem koszty tylko tych usług, które gmina z mocy samego prawa ma obowiązek świadczyć na swoim terenie w ramach odbierania odpadów komunalnych i ich zagospodarowania.

W uchwale w sprawie rodzaju dodatkowych usług świadczonych przez gminę w zakresie odbierania odpadów komunalnych oraz wysokości cen za te usługi można również ująć inne dodatkowe, płatne usługi wykonywane przez gminę poza ustaloną opłatą za gospodarowanie odpadami takie jak:

- odbieranie odpadów wielkogabarytowych, gruzu (na żądanie, np. na telefon),
- odbieranie odpadów bezpośrednio od mieszkańca bez pojemnika lub dostatecznie pustego pojemnika o określonej pojemności i jego późniejsze odebranie wraz z odpadami.

9.6. ZALECENIE OGŁOSZENIA JEDNOLITEGO TEKSTU REGULAMINU UTRZYMANIA CZYSTOŚCI I PORZĄDKU NA TERENIE MIASTA I GMINY GOŁAŃCZ

Zgodnie z art. 16 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 20 lipca 2000r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 197 poz. 1172 z późn. zm.), jeżeli liczba zmian w uchwale jest znaczna lub, gdy uchwała była wielokrotnie wcześniej zmieniana i posługiwanie się tekstem uchwały może być istotnie utrudnione, organ właściwy do wydania aktu normatywnego ogłasza tekst jednolity uchwały w formie obwieszczenia w dzienniku urzędowym, w którym dany akt normatywny ogłoszono.

Obecnie obowiązujący Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta i Gminy Gołańcz (Uchwała nr XXII/214/13 z dnia 31 stycznia 2013 r.) ulegał zmianom spowodowanymi następującymi aktami prawnymi:

1. Rozstrzygnięciem nadzorczym nr KN-I.4131.1.117.2013.22 Wojewody Wielkopolskiego z dnia 11 marca 2013 r.

W skutek niniejszego rozstrzygnięcia orzeczono nieważność następujących fragmentów Regulaminu:

- § 2 pkt: 4, 5, 11, 13, 14, 17 i 30,
- § 4 pkt: 2 (w zakresie zwrotu: „w terminie 6 miesięcy od dnia a) wejścia w życie Regulaminu, przy sieci istniejącej, b) przekazania jej do eksploatacji, przy sieci nowo wybudowanej”), 5, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 24, 25 (w zakresie zwrotu: „dokonywanie corocznej wymiany piasku w piaskownicach zlokalizowanych na terenach publicznie dostępnych”) oraz 26,
- § 5 pkt 6 i 7,
- § 7 pkt: 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10,
- § 11,
- § 14 w zakresie zwrotu „i gromadzenia nieczystości płynnych”,
- § 17 pkt 1 w zakresie zwrotu: „zamówienie musi być zrealizowane w terminie 2 dni od dnia złożenia”,
- § 20 ust. 1, 2 i 3,
- § 21 pkt: 1, 2, 3, 5 i 6,
- § 23 w zakresie zwrotu „ponoszą też pełną odpowiedzialność za zachowanie tych zwierząt”,

- § 24 pkt 4 i 6,
 - § 25 w zakresie zwrotu „i zwierzęta nieudomowione, utrzymywanych w charakterze zwierząt domowych” oraz pkt 4,
 - § 27,
 - § 31,
 - § 32,
 - § 33.
2. Uchwałą nr XXVII/258/13 Rady Miasta i Gminy Gołańcz z dnia 28 czerwca 2013 r. w sprawie zmiany Uchwały nr XXII/214/13 Rady Miasta i Gminy Gołańcz z dnia 31 stycznia 2013 roku w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta i Gminy Gołańcz:
- Wskutek podjęcia niniejszej uchwały uchylono następujące fragmenty Regulaminu:
- § 7 pkt. 6,
 - § 15 ust. 2,
 - § 21 pkt. 4.
3. Uchwałą nr XXX/284/13 Rady Miasta i Gminy Gołańcz z dnia 26 listopada 2013 r. w sprawie zmiany Uchwały nr XXII/214/13 Rady Miasta i Gminy Gołańcz z 31 stycznia 2013 roku w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta i Gminy Gołańcz:
- Wskutek podjęcia niniejszego aktu prawnego do Regulaminu wprowadzono następujące zmiany:
- § 7 pkt 1 otrzymał następujące brzmienie: „spalania odpadów komunalnych na terenie otwartym, w pojemnikach oraz w piecach nieprzeznaczonych do tego celu, dopuszcza się natomiast spalanie odpadów z drewna niezawierającego substancji niebezpiecznych”;
 - § 15 ust. 5 otrzymał następujące brzmienie: „Na odpady budowlano-remontowe i rozbiórkowe pochodzące z remontów i innych robót budowlanych wykonywanych we własnym zakresie, na wykonanie których nie jest wymagane uzyskanie pozwolenia na budowę, lub zgłoszenie zamiaru budowy lub wykonania robót, właściciel nieruchomości bądź dysponujący lokalem ma obowiązek odpowiednio wcześniej zamówić pojemnik u przedsiębiorcy na własny koszt, a przedsiębiorca z kolei ma obowiązek podstawić go w terminie 48 godzin”;
 - § 18 pkt 1 ppkt b otrzymał następujące brzmienie: „odpady zbierane selektywnie: papier i tektura, metale, tworzywa sztuczne, odpady wielomateriałowe, szkło – co najmniej raz w miesiącu”;
 - § 18 pkt 1 ppkt c otrzymuje następujące brzmienie: „odpady ulegające biodegradacji – raz na dwa tygodnie w okresie od 1 kwietnia do 30 listopada”;
 - § 19 pkt 1 ppkt b otrzymuje następujące brzmienie: „odpady zbierane selektywnie: papier i tektura, metale, tworzywa sztuczne, odpady wielomateriałowe, szkło – co najmniej raz w miesiącu”;
 - § 19 pkt 1 ppkt c otrzymuje następujące brzmienie: „odpady ulegające biodegradacji – raz na dwa tygodnie w okresie od 1 kwietnia do 30 listopada”.
- Łącznie do Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta i Gminy Gołańcz wprowadzono zmiany treści lub usunięto zapisy dotyczące aż 19 paragrafów. W związku z powyższym zasadnym jest obwieszczenie przez Radę Miasta i Gminy Gołańcz jednolitego tekstu Regulaminu. Ogłoszenie jednolitego tekstu pozytywnie wpłynie na większą

spójność i przejrzystość treści Regulaminu, a więc również na przejrzystość całego systemu gospodarowania odpadami.

9.7. ZALECENIE USTALENIA NIŻSZYCH STAWEK OPŁATY ZA GOSPODAROWANIE ODPADAMI KOMUNALNYMI DLA RODZIN WIELODZIETNYCH

Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach daje samorządom wiele możliwości obliczania i różnicowania stawek opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Obecnie na terenie Miasta i Gminy Gołańcz opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi naliczana jest w oparciu o liczbę osób zamieszkującą daną nieruchomość.

Być może korzystnym dla jednostki rozwiązaniem byłaby możliwość zróżnicowania stawki opłaty w oparciu o liczbę mieszkańców zamieszkujących daną nieruchomość. Już wstępne analizy dotyczące metody naliczania opłaty w oparciu o liczbę mieszkańców danej nieruchomości ukazywały problem rodzin wielodzietnych i ich ciężkiej sytuacji materialnej. Wprowadzenie takiej możliwości można odczytywać w kontekście socjalnym, tj. zmniejszeniu obciążeń z tytułu opłaty w przypadku gospodarstw domowych wieloosobowych.

Tabela 9. Przykładowe różnicowanie stawki opłaty w zależności od liczby mieszkańców nieruchomości

Liczba osób zamieszkująca nieruchomość	Stawka opłaty za osobę	Suma opłaty
1	10 zł	10 zł
2	10 zł	20 zł
3	10 zł	30 zł
4	10 zł	40 zł
5	5 zł	45 zł
każda kolejna	5 zł	n + 4 zł

Źródło: Opracowanie własne

Różnicując stawki opłaty władze gminy mogą dowolnie kształtować i przypisywać stawkę opłaty dla kolejnych osób zamieszkujących daną nieruchomość. Jednakże należy pamiętać, iż system gospodarowania odpadami komunalnymi powinien się samofinansować. W związku z czym zastosowanie niższych stawek opłat dla rodzin wielodzietnych powinno być poprzedzone szczegółową analizą dotyczącą wielkości gospodarstw domowych na terenie gminy, tak aby niższe stawki nie nadwyrężyły budżetu systemu gospodarowania odpadami.

Jednakże różnicując stawki opłaty przy metodzie naliczania opłaty w zależności od liczby mieszkańców zamieszkujących nieruchomości pojawia się problem z nieruchomościami wielolokalowymi. W skład nieruchomości wielolokalowej wchodzi zazwyczaj od kilku do kilkunastu gospodarstw domowych a więc, łączna liczba mieszkańców takiej nieruchomości zazwyczaj wynosi kilkadziesiąt osób. W związku z tym przyjęcie niższych stawek dla kolejnych osób zamieszkujących nieruchomość spowoduje, iż nieruchomość wielolokalowa, którą zamieszkuje wiele rodzin (nie wielodzietnych) byłaby potraktowana jak nieruchomość jednorodzinna, którą zamieszkuje rodzina wielodzietna. A więc naliczone niższe opłaty przysługiwałyby mieszkańcom nieruchomości wielolokalowych, którzy nie stanowią rodziny wielodzietnej.

Według autorów niniejszego opracowania najkorzystniejszym rozwiązaniem tej sytuacji jest przyjęcie metody naliczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi od gospodarstwa domowego z uwzględnieniem wprowadzenia niższych stawek opłat dla rodzin wielodzietnych.

Przykładowo dla gospodarstw domowych mniejszych niż 5 osobowe stawka opłaty pozostałaby bez zmian, a więc wynosiłaby:

1. W przypadku selektywnego gromadzenia odpadów:
 - a) dla gospodarstwa jednoosobowego – 10 zł/mc,
 - b) dla gospodarstwa dwuosobowego – 20 zł/mc,
 - c) dla gospodarstwa trzyosobowego – 30 zł/mc,
 - d) dla gospodarstwa czteroosobowego – 40 zł/mc,
2. W przypadku braku selektywnego gromadzenia odpadów:
 - a) dla gospodarstwa jednoosobowego – 16 zł/mc,
 - b) dla gospodarstwa dwuosobowego – 32 zł/mc,
 - c) dla gospodarstwa trzyosobowego – 48 zł/mc,
 - d) dla gospodarstwa czteroosobowego – 64 zł/mc.

Natomiast przy ustaleniu stawki opłaty dla gospodarstw o liczbie osób większej niż 4 władze gminy powinny przeanalizować koszty funkcjonowania całego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi oraz ilość gospodarstw domowych 5, 6, 7, 8, 9, ...-osobowych, aby wiedzieć jakie zniżki można zaproponować aby system był wydolny finansowo, zbowiem istnieje bardzo dużo możliwości różnicowania stawek np.:

- a) dla gospodarstw pięcioosobowych i większych opłata wynosi ... zł,
- b) dla gospodarstw pięcio-, sześćoosobowych stawka opłaty wynosi ... zł,
dla gospodarstw siedmioosobowych i większych stawka opłaty wynosi ... zł,
- c) dla gospodarstw pięcioosobowych stawka opłaty wynosi ... zł,
dla gospodarstw sześćoosobowych stawka opłaty wynosi ... zł,
dla gospodarstw siedmioosobowych stawka opłaty wynosi ... zł,
dla gospodarstw ośmioosobowych stawka opłaty wynosi ... zł,
dla gospodarstw dziewięcioosobowych i większych stawka opłaty wynosi ... zł.

Aby deklarację dopasować do nowej metody naliczania opłaty należało będzie zamieścić w niej poniższy moduł.

Tabela 10. Schemat obliczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w przypadku przyjęcia metody naliczania opłaty od gospodarstwa domowego z uwzględnieniem niższych stawek opłat dla gospodarstw wieloosobowych

Liczba gospodarstw domowych znajdujących się na terenie nieruchomości wskazanej w części niniejszej deklaracji wynosi	 (należy wpisać liczbę gospodarstw)		
Wielkość gospodarstwa domowego	Stawka opłaty od gospodarstwa domowego [zł./mc]	Liczba gospodarstw domowych	Wysokość opłaty [zł/mc] (iloczyn kolumn 2 i 3)
1	2	3	4
jednoosobowe	10 zł		
dwuosobowe	20 zł		
trzyosobowe	30 zł		
czteroosobowe	40 zł		
pięcioosobowe	... zł		
sześćoosobowe	... zł		
itd.	... zł		

Wysokość miesięcznej opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi (suma kwot z kolumny 4)	
---	--

Źródło: opracowanie własne

Jak już wcześniej wspomniano najkorzystniejszą metodą naliczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, z uwzględnieniem niższych stawek dla rodzin wielodzietnych jest metoda od gospodarstwa domowego. Metoda ta jest najbardziej przejrzysta i prosta w zastosowaniu. W przypadku, gdyby przyjęto metodę obliczania opłaty w zależności od liczby osób zamieszkujących daną nieruchomość, wówczas dla nieruchomości wielolokalowej należałoby przyjąć i tak naliczanie opłaty od gospodarstwa domowego (w nieruchomości wielolokalowej znajduje się wiele gospodarstw domowych). Pamiętać należy, iż wprowadzenie jednej metody (jednego kryterium naliczania opłat) na terenie gminy z pewnością wpływa korzystnie na transparentność mechanizmu naliczania opłat. Znowelizowana ustawa i tak niesie ze sobą szereg skomplikowanych i wieloznacznych zapisów, więc tym bardziej warto stosować prostsze i bardziej przejrzyste zasady.

9.8. ZALECENIA DOTYCZĄCE PRZETARGU NA ODBIERANIE I ZAGOSPODAROWANIE ODPADÓW KOMUNALNYCH

Rozwiązaniem wartym przemyślenia jest zawarcie w SIWZ wymogu, aby wykonawca utworzył Telefoniczne Biuro Obsługi Mieszkańców Miasta i Gminy Gołańcz. Wykonawca zobowiązany zostałby do utworzenia darmowej linii telefonicznej dla mieszkańców gminy. Do obowiązków wykonawcy w ramach Biura Obsługi Mieszkańców należałoby, m.in.:

- przyjmowanie zgłoszeń telefonicznych od mieszkańców oraz udzielanie informacji z zakresu wykonywanych usług,
- informowanie o harmonogramach odbioru odpadów,
- udzielanie informacji z zakresu zbiórki selektywnej oraz o rodzajach odpadów jakie należy umieszczać w poszczególnych rodzajach pojemników.

Rozwiązanie takie skróciłoby i usprawniłoby proces przekazywania informacji pomiędzy mieszkańcami a wykonawcą. Obecnie mieszkańiec informuje Urząd Miasta i Gminy (np. że odpady nie zostały odebrane w danym terminie), a dopiero później Urząd informuje o zaistniałej sytuacji wykonawcę. Dodatkowo rozwiązanie to obciążałoby pracowników Urzędu zajmujących się obsługą systemu gospodarowania odpadami komunalnymi.

9.9. ZALECENIE WŁĄCZENIA DO SYSTEMU GOSPODAROWANIA ODPADAMI KOMUNALNYMI NIERUCHOMOŚCI NIEZAMIESZKAŁYCH

W przypadku nieruchomości niezamieszkałych (takich jak np. restauracje, hotele, zakłady produkcyjne, sklepy itp.) nie ma obowiązku włączenia ich do nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi.

Nieobjęcie gminnym systemem gospodarowania odpadami komunalnymi nieruchomości niezamieszkałych powoduje, że ich właściciele, jak dotąd zobowiązani będą zawierać umowy na odbiór odpadów komunalnych z firmami odbierającymi odpady komunalne, dodatkowo jednak dokumentując gminie zarówno fakt zawarcia takich umów, jak też dowodów uiszczania opłat za świadczone usługi.

Konsekwencją nieobjęcia systemem gminnym nieruchomości niezamieszkałych może być przede wszystkim podrzucanie śmieci, z nieruchomości niezamieszkałych na nieruchomości zamieszkałe. Sprowadzić się to może do tego, że z tej samej nieruchomości (w sytuacji kiedy ma ona charakter mieszany) odpady będą odbierane przez dwa podmioty. Jednym z nich będzie wyłoniony w drodze przetargu przedsiębiorca, świadczący usługi na podstawie umowy zawartej z gminą. Drugim będzie przedsiębiorca, z którym właściciel nieruchomości ma zawartą umowę na odbiór odpadów z części niezamieszkałej. Właściciel nieruchomości w części zamieszkałej i w części niezamieszkałej, nie zamierzając płacić podwójnie (tj. na podstawie deklaracji na rzecz gminy i na podstawie umowy na rzecz podmiotu odbierającego odpady z części niezamieszkałej), może w takiej sytuacji przerzucać śmieci z tej części nieruchomości, w której np. prowadzi działalność gospodarczą na część zamieszkałą, z której odpady i tak odbierze gmina. Nie ulega wątpliwości, że odbieranie odpadów także z nieruchomości niezamieszkałych uszczelni system, uczyni go tańszym, a także pozwoli na efektywne sprawowanie przez gminę kontroli nad jego funkcjonowaniem.

Gmina zobowiązana jest osiągnąć wymagane poziomy recyklingu i ograniczenia składowania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, w tej sytuacji objęcie odbieraniem odpadów nieruchomości niezamieszkałych może przyczynić się do zwiększenia szans na osiągnięcie tychże poziomów. Podrzucanie odpadów innym, jest działaniem niestety dość powszechnym w naszym społeczeństwie. Nie można stwierdzić, że proceder ten ostatecznie zniknie w momencie odbierania przez gminę odpadów komunalnych ze wszystkich nieruchomości. Jednak gmina będzie mieć większe możliwości do jego kontroli i ograniczenia – w sytuacji podjęcia uchwały o odbieraniu odpadów także z nieruchomości niezamieszkałych. Zwłaszcza, że to gmina ponosi ostateczną odpowiedzialność za niewywiązywanie się z nałożonych ustawą obowiązków.

Z niepodjęciem uchwały o odbieraniu odpadów z nieruchomości niezamieszkałych wiążą się także inne konsekwencje, jak np. konieczność prowadzenia odrębnej ewidencji umów zawartych na odbieranie odpadów od właścicieli nieruchomości, w celu kontroli wykonywania przez właścicieli nieruchomości i przedsiębiorców ustawowych obowiązków. W momencie podjęcia uchwały o odbieraniu odpadów z nieruchomości niezamieszkałych, gmina nie musiałaby także dokonywać corocznych analiz w zakresie liczby właścicieli nieruchomości, którzy nie zawarli wymaganych umów i w stosunku do których należy podjąć określone działania.

Jednakże podjęcie decyzji o odbieraniu odpadów z nieruchomości niezamieszkałych w sytuacji, kiedy system wdrożony został już dla nieruchomości zamieszkałych spowoduje konieczność zmiany obowiązujących uchwał, które Rada Miasta i Gminy zobowiązana była już wcześniej podjąć na etapie wdrażania systemu w stosunku do nieruchomości zamieszkałych.

Uchwalenie odbierania odpadów od właścicieli nieruchomości niezamieszkałych wydaje się zasadne, choćby ze względu na możliwość uproszczenia tego systemu i uczynienia go skuteczniejszym. Najlepszy wydaje się system jednolity i możliwie prosty, funkcjonujący w całości według określonych ustawowo zasad.

Korzyścią objęcia systemem gospodarki odpadami nieruchomości niezamieszkałych jest również to, że koszty ich obsługi będą pokrywane z uzyskiwanych opłat. W sytuacji, kiedy gmina nie postanowi odbierać odpadów z takich nieruchomości, koszty związane m.in. z obowiązkiem prowadzenia ewidencji, obowiązkiem podejmowania działań, gdy właściciel nie ma zawartej umowy na odbiór odpadów, wydawanie w tym przedmiocie decyzji administracyjnych, ewentualne koszty wniesionych odwołań itd. nie znajdą żadnego pokrycia w uiszczanych opłatach.

9.10. ZALECENIA DOTYCZĄCE PROWADZENIA KAMPANII EDUKACYJNYCH Z ZAKRESU GOSPODAROWANIA ODPADAMI KOMUNALNYMI

Zadaniem kampanii edukacyjnych z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi jest aktywizacja społeczeństwa i motywowanie do działań proekologicznych. Założeniem tych działań najczęściej jest zmniejszenie strumienia odpadów przekazywanych na składowiska, poprzez wysegregowanie w gospodarstwach domowych surowców wtórnych. Ta wstępna selekcja u „źródła” ma być według wytycznych wielu jednostek samorządu terytorialnego lub organizacji pozarządowych efektem działań edukacyjnych.

Wszelkie działania informacyjno-edukacyjne powinny być dobrze zaplanowane. Warto stworzyć dokładny plan takiej kampanii, w którym określone zostaną cele działań, sposoby ich realizacji, harmonogram wdrożenia oraz dokładne koszty jej realizacji. Należy uwzględnić charakter własnej gminy i odbiorców, do których jest adresowany przekaz. W zależności od tego, czy adresaci są anonimowi, zamieszkują w nieruchomościach wielorodzinnych i jest ich więcej, czy w mniejszych gminach, w których można dotrzeć praktycznie bezpośrednio do każdego mieszkańca, plan działań będzie musiał uwzględniać inną formę przekazu.

Obecnie w kampaniach reklamowych stosowane są już nie tylko ulotki i hasła na bilbordach lecz całe wydawnictwa, szkolenia, warsztaty, filmy, imprezy, czy wycieczki. Coraz częściej obserwować można kampanie edukacyjne, w których stosowane są takie elementy jak: ankiety, debaty, multimedia, plakaty, publikacje prasowe, programy telewizyjne, strony internetowe, profile na portalach społecznościowych, interaktywne mapy dzikich wysypisk, spoty reklamowe, reklamy na środkach komunikacji miejskiej (gminnej), użyteczne gadżety reklamowe i eventy ekologiczne.

Mimo coraz większej roli Internetu, warto zwrócić większą uwagę na publikacje prasowe na przykład w lokalnych tygodnikach. Odpadom można poświęcić cykl artykułów, wkładki dodawane do każdego wydania tygodnika czy dodatki specjalne w postaci broszur. W takich publikacjach należy podzielić się z czytelnikami wywiadami z samorządowcami, opiniami i komentarzami ekspertów, wynikami sond, relacjami z dyżurów czy interwencjami dziennikarzy.

Pamiętać należy, aby nie publikować tylko informacji negatywnych, ale także zilustrować obszary gminy gdzie prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów i gdzie wyselekcjonowano najwięcej odpadów. Można tworzyć zielone regiony gminy i promować je.

Przykłady działań mających na celu pobudzenie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców Miasta i Gminy Gołańcz, jakie mogłyby zostać zrealizowane na terenie gminy to:

- a) inwentaryzacja przez uczniów dzikich wysypisk w ramach zajęć szkolnych,
- b) konkurs na ulotkę, plakat czy artykuł dotyczący gospodarowania odpadami,
- c) czynne uczestnictwo w ustanowionych „dniach czystości” – poszczególnych dniach w miesiącu kiedy w ramach zorganizowanych akcji porządkowano by teren gminy,
- d) wystawy i konkursy fotograficzne o tematyce przyrodniczej i ekologicznej,
- e) współpraca przy organizacji zielonych szkół,
- f) konkurs na piosenkę / przedstawienie o charakterze proekologicznym,
- g) wystawa prac plastycznych / malarskich dzieci i młodzieży,
- h) rozpowszechnianie danych z zakresu zmian wprowadzonych przez znowelizowaną ustawę o utrzymaniu czystości i porządku w gminach,

- i) przeprowadzanie konsultacji / szkoleń dla zarządców spółdzielni mieszkaniowych, wspólnot mieszkaniowych oraz właścicieli nieruchomości dotyczące prawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi,
- j) udostępnianie informacji na swoich stronach internetowych o przeprowadzanych akcjach prośrodowiskowych (również poprzez plakaty i inne media).

9.11. ZALECENIE SPORZĄDZENIA WZORU DEKLARACJI O WYSOKOŚCI OPŁATY ZA GOSPODAROWANIE ODPADAMI KOMUNALNYMI W FORMIE INTERAKTYWNEGO FORMULARZA

Nowelizacja ustawy z 2013 r. wprowadziła możliwość składania deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi drogą komunikacji elektronicznej.

W przypadku, gdy mieszkaniec gminy zdecyduje się złożyć deklarację przez Internet, wówczas przygotowane wzory deklaracji w formatach .doc oraz .pdf okazują się być niepraktyczne. Deklarację w pliku .doc można wypełniać komputerowo, jednakże osoba wypełniająca deklarację może w bardzo prosty sposób umyślnie lub nawet przypadkowo, zepsuć układ całego dokumentu i tabel lub zmienić treści, których nie powinna. Natomiast deklaracji w formacie .pdf nie można wypełniać komputerowo. Tak więc są to rozwiązania niedostosowane do składania deklaracji drogą elektroniczną.

Najprostszym rozwiązaniem tego problemu jest tworzenie interaktywnych formularzy. Formularze takie tworzy się za pomocą nieskomplikowanych programów. Na rynku istnieje bardzo dużo takich aplikacji, dla których koszty zakupu licencji są niskie.

Dzięki utworzeniu interaktywnej deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi osoba, która wypełnia deklarację może edytować tylko te miejsca i pola, które są wskazane i do tego w odgórnie określony sposób (np. tekstowo, wielkimi literami, poprzez określony format daty, itp.). Dodatkowo w formularzu takim można wprowadzić prostą formułę do obliczania opłaty (po wpisaniu przez wypełniającego deklarację stawki opłaty i ilości osób zamieszkujących nieruchomość należąca wysokość opłaty sama się wyliczy) oraz możliwość sprawdzenia czy wszystkie wymagane pola zostały uzupełnione.

Podsumowując sporządzenie wzoru deklaracji w formie interaktywnego formularza umożliwi jego edycję wyłącznie w zakresie jakim jest to żądane. Rozwiązanie takie zapobiegnie również przestawianiu się układu dokumentu po wypełnieniu.

Na kolejnej rycinie przedstawiono przykładową deklarację o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w formie interaktywnej.

I. PRZYCZYNA ZŁOŻENIA DEKLARACJI

☐ ZŁOŻENIE PIERWSZEJ DEKLARACJI

☒ ZMIANA DANYCH ZAWARTYCH W DEKLARACJI DATA ZAISTNIENIA ZMIAN (dd.mm.rrrr) 24.04.2014

II. SKŁADAJĄCY DEKLARACJĘ

☒ WŁAŚCICIEL, POSIADACZ NIERUCHOMOŚCI

☐ WSPÓŁWŁAŚCICIEL, WSPÓŁPOSIADACZ NIERUCHOMOŚCI

☐ ZARZĄDCA NIERUCHOMOŚCI WSPÓLNEJ

☐ NAJEMCA, DZIERŻAWCA

III. DANE IDENTYFIKACYJNE

Dane składającego deklarację

NAZWISKO I IMIĘ JAN KOWALSKI

DATA URODZENIA (dd.mm.rrrr) 29.02.1956

PESEL

NUMER TELEFONU *

ADRES E-MAIL *

Dane wspólnoty mieszkaniowej

NAZWA

Siedziba

ULICA NR DOMU NR LOKALU

KOD POCZTOWY MIEJSCOWOŚĆ

NUMER NIP

NUMER REGON

IV. ADRES NIERUCHOMOŚCI, KTÓREJ DOTYCZY NINIEJSZA DEKLARACJA

ULICA NR DOMU NR LOKALU

KOD POCZTOWY MIEJSCOWOŚĆ

NUMER EWIDENCYJNY DZIAŁKI*

DEKLARACJA O WYSOKOŚCI OPŁATY ZA GOSPODAROWANIE ODPADAMI KOMUNALNYMI - NIERUCHOMOŚCI ZAMIESZKAŁE

Ryc. 4. Przykład deklaracji w formie interaktywnego formularza

Źródło: opracowanie własne

X. PODSUMOWANIE

Nowe zasady gospodarowania odpadami komunalnymi weszły w życie na terenie Polski z dniem 01.07.2013 r. Jest to efekt konieczności dostosowania krajowej gospodarki odpadami komunalnymi do wymagań i wytycznych Unii Europejskiej, które mają doprowadzić do zwiększenia świadomości ekologicznej społeczeństwa polskiego.

Najważniejszymi zadaniami związanymi z nowym systemem gospodarowania odpadami komunalnymi jest osiągnięcie następujących efektów ekologicznych:

- redukcji ilości odpadów ulegających biodegradacji trafiających na składowiska,
- zwiększenia poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia takich rodzajów odpadów jak: szkło, tworzywa sztuczne, papier i tektura, metal.

Zaznaczyć trzeba, iż samorządy nie miały łatwego zadania przy wdrażaniu nowych zasad. Związane to było z niedoskonałością nowelizowanej ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Ustawa ta wśród wielu środowisk budziła kontrowersje. Bardzo ciężko pracuje się na założeniach i wytycznych, które dopiero co powstawały, ulegały modyfikacjom (nowelizacja ustawy z 2013 r., planowane nowelizacje w 2014 r.) i ciągle budzą wątpliwości (zaskarżenia do Trybunału Konstytucyjnego). W krótkim czasie samorządy musiały kompletnie zmienić dotychczasowe zasady gospodarowania odpadami komunalnymi, wymagało to wiedzy nie tylko z zakresu ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach i ustawy o odpadach, ale także szerokiej wiedzy z zakresu ustawy prawo zamówień publicznych czy też ordynacji podatkowej.

W niniejszym dokumencie przedstawiono nowy system gospodarowania odpadami komunalnymi z perspektywy pierwszych miesięcy jego funkcjonowania. Opisano szczegółowo zadania jakie Miasto i Gmina Gołańcz podjęła w celu jego wdrożenia. W opracowaniu przedstawiono również proponowane rozwiązania dla Miasta i Gminy Gołańcz mające na celu usprawnienie funkcjonowania gminnej gospodarki odpadami komunalnymi.

Pamiętać należy, iż wprowadzenie przez Miasto i Gminę Gołańcz nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi stanowi dopiero pierwszy krok przy wdrażaniu w pełni sprawnej i zrównoważonej gminnej gospodarki odpadami komunalnymi. Dalsze prace nad rozwojem funkcjonowania i dostosowaniem systemu do specyfiki gminy będą wymagały od urzędników gminnych nie mniejszego zaangażowania i wiedzy niż dotychczas.

WYKORZYSTANE MATERIAŁY I OPRACOWANIA

LITERATURA I WYBRANE DOKUMENTY PROGRAMOWE

- Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. 2013 poz. 1399 ze zm.),
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. 2013 poz. 21 ze zm.),
- Ustawa z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. 2011 Nr 197 poz. 1172 ze zm.),
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. ordynacja podatkowa (Dz. U. 2012 poz. 749 ze zm.),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 maja 2012 r., w sprawie wzorów sprawozdań o odebranych odpadach komunalnych, odebranych nieczystościach ciekłych oraz realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi (Dz. U. 2012 poz. 630),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 29 maja 2012 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia oraz odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych (Dz. U. 2012 poz. 645),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 28 maja 2012 r. w sprawie poziomów ograniczania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania oraz sposobu obliczania poziomu ograniczenia masy tych odpadów (Dz. U. 2012 poz. 676),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 2013 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2013, poz. 817),
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy (tzw. dyrektywa ramowa o odpadach),
- Dyrektywa Rady 1999/31/WE z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie składowania odpadów (tzw. dyrektywa składowiskowa),
- Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2014 (KPGO 2014) wyznaczający cele i zadania na lata 2011 – 2014 i perspektywę na lata 2015 – 2022,
- Plan gospodarki odpadami dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2012 – 2017,
- Inne dostępne strony internetowe, w tym:
 - strona GUS - www.stat.gov.pl;
 - strona Ministerstwa Środowiska – www.mos.gov.pl;
 - strona Rządowego Centrum Legislacji – www.rcl.gov.pl;
 - strona Związku Pracodawców Gospodarki Odpadami – www.zpgo.pl;
 - strona Urzędu Zamówień Publicznych – www.uzp.gov.pl.

Materiały w posiadaniu Urzędu Miasta i Gminy Gołańcz:

- Regulamin utrzymania czystości i porządku;
- uchwały dotyczące nowego systemu gospodarowania odpadami;
- dokumenty i dane udostępnione w BIP Gminy Gołańcz;
- ewidencje prowadzone przez Urząd Miasta i Gminy;
- roczne sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za 2012 i 2013 r.

- kwartalne sprawozdania podmiotów odbierających odpady.

SPIS TABEL

Tabela 1. Ilość odebranych odpadów komunalnych z terenu gminy w 2010,2011,2012 r.....	33
Tabela 2. Ilość odebranych odpadów komunalnych z terenu gminy w 2013 r.....	34
Tabela 3. Udział zmieszanych odpadów komunalnych w ogólnej liczbie odebranych odpadów komunalnych	34
Tabela 4. Sposób postępowania ze zmieszanymi odpadami komunalnymi odebranymi z terenu Miasta i Gminy Gołańcz w 2013 r.	36
Tabela 5. Orientacyjne wymagane minimalne efektywności przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych w RIPOK w poszczególnych latach, aby Gmina Gołańcz mogła osiągnąć wymagane poziomy ograniczenia składowania	41
Tabela 6. Poziomy ograniczenia masy odpadów ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania	41
Tabela 7. Udział procentowy odpadów papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła w składzie morfologicznym odpadów komunalnych	43
Tabela 8. Wymagane Poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych.....	44
Tabela 9. Przykładowe różnicowanie stawki opłaty w zależności od liczby mieszkańców nieruchomości	55
Tabela 10. Schemat obliczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w przypadku przyjęcia metody naliczania opłaty od gospodarstwa domowego z uwzględnieniem niższych stawek opłat dla gospodarstw wieloosobowych	56

SPIS RYCIN

Ryc. 1. Fragment broszury informacyjnej dotyczącej nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi.....	29
Ryc. 2. Ulotka informacyjna dotycząca sposobu segregacji odpadów komunalnych na terenie gminy	30
Ryc. 3. I Region Gospodarowania Odpadami	31
Ryc. 4. Przykład deklaracji w formie interaktywnego formularza.....	61

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Zmiana ilościowa wskaźników monitorowania prawidłowości funkcjonowania nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi.....	35
--	----